

A Nyelvi forrásközpont kézikönyve

Útmutató nyelvi forrásközpontok létesítéséhez,
működtetéséhez és bővítéséhez

Improving support for language learning through
Language Resource Centres

improving support for language learning through
Language Resource Centres

A nyelvi forrásközpont kézikönyve

**Útmutató nyelvi forrásközpontok létesítéséhez,
működtetéséhez és bővítéséhez**

**Szerzők és szerkesztők:
az
LRC projekt partnerei**

Ez a projekt az Európai Közösség támogatásával a Socrates program keretében valósult meg.

Eredeti angol cím: *The Language Resource Centre handbook: guidelines for setting up, running and expanding Language Resource Centres (LRCs)*

[A nyelvi forrásközpont kézikönyve]

Fordította Dókus Tünde

Első angol nyelvű kiadás 2003-ban:

Kastaniotis Editions SA

11, Zalogou utca, 10678 Athén, Görögország

Tel: +30 210 3301208 Fax: +30 210 3822530

e-mail: info@kastaniotis.com

webhely: www.kastaniotis.com

Copyright © LRC projekt partnerek 2003

A mű más kiadványban való teljes vagy részleges felhasználása, visszakereső rendszerben való tárolása, illetve elektronikus vagy mechanikus, fénymásolással, vagy egyéb módon történő sokszorosítása tilos a forrás alább ismertetett módon történő feltüntetése nélkül:

LRC project partners, *The Language Resource Centre handbook: guidelines for setting up, running and expanding Language Resource Centres (LRCs)* (Athens: Kastaniotis Editions, 2003)

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	7
GLOSSÁRIUM ÉS FONTOS RÖVIDÍTÉSEK	10
MENEDZSMENT	11
KÜLDETÉS ÉS INTÉZMÉNYI KÉRDÉSEK	11
Küldetés	11
Esettanulmány: Idegen Nyelvi Forrásközpont (CRLE), Barcelona	
<i>A CRLE küldetése</i>	11
Esettanulmány: Károly Egyetem, Nyelvi és Speciális Képzési Intézet, Prága	
<i>Miért létesítettük a nyelvi forrásközpontot, mi annak a szerepe és szakmódszertani háttere?</i>	12
Döntéshozatal, szervezeti hierarchia és kapcsolattartás	12
Tervezés	13
Költségvetés és finanszírozás	13
Esettanulmány: Tanár-továbbképzési és Oktatás-fejlesztési Központ (CFIE), Guardo	
<i>Hogyan készítjük a központ éves tervét (az adott költségvetéssel), a személyzet és a felhasználók igényeinek elemzése alapján?</i>	13
Népszerűsítés, arculat és marketing	14
Esettanulmány: Osztrák Élő Nyelvi Oktatási Központ (ÖSpK), Grác	
<i>Hogyan teremtsük meg egy forrásközpont arculatát szakértői segítség és elegendő pénz hiányában?</i> ...	15
MUNKATÁRSÁK	15
Kire van szükség?	15
Munkaerő-felvétel	16
Koordináció és szervezeti hierarchia	16
Szakmai fejlődés	16
A munkatársak képviselete és támogatása	16
Esettanulmány: Galíciai Angol Nyelvtanárok Egyesülete (APIGA), Spanyolország	
<i>Önkéntesek: diákok szakmai gyakorlaton az APIGA Nyelvi Forrásközpontban</i>	16
VISSZAJELZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS	17
SZELLEMI TULAJDON JOGA/SZERZŐI JOG	17
EGÉSZSÉGVÉDELEM ÉS BIZTONSÁG, MUNKAHELYI KÖRNYEZET	18
Biztosítás / kártérítési felelősség	18
GYAKORLATI KÉRDÉSEK	18
HASZNOS CÍMEK	18
HASZNÁLÓK	20
CÉLCSOPORTOK	20
Tanulók	20
Oktatók	20
Döntéshozók és multiplikátorok a nyelvoktatásban	20
Intézmények, vállalatok és más érdekeltek	21

Esettanulmány: Nyelvoktatási és Kutatási Információs Központ (CILT), London	
<i>A használók széles körének kiszolgálása</i>	21
HOZZÁFÉRÉS ÉS KAPCSOLATTARTÁS	21
Speciális igényekkel rendelkező használók	22
Esettanulmány: Nyelv- és Beszédfeldolgozási Intézet (ILSP), Athén	
<i>Milyen módokon tart kapcsolatot az ILSP a használóival?</i>	22
NYITÁS ÚJ HASZNÁLÓK FELÉ	23
Esettanulmány: Oktatási és Képzési Európai Központ (ECET), Szófia	
<i>'Happy Puppy' és 'Linguapeace': Nyelvi forrásközpontok hálózatának létesítése speciális csoportok (fiatal tanulók és békefenntartók) számára</i>	23
HASZNOS CÍMEK	24
SZOLGÁLTATÁSOK ÉS FORRÁSOK	25
SZOLGÁLTATÁSOK	25
Pedagógiai segítségnyújtás	25
Információs és tudakozó szolgáltatás	25
Egyéb szolgáltatások	26
Műszaki szolgáltatások	26
Esettanulmány: Nemzeti Oktatási Bizottság, Finnország	
<i>Hogyan alkalmazzuk a Közös Európai Referenciakeretet a nemzeti kerettantervhez (NBE-FI)</i>	26
Esettanulmány: Innovációs és Képzési Központ (CINOP), Hollandia	
<i>A holland Szaknyelvi Portfólió használata a holland szakiskolák Nyelvi forrásközpontjaiban</i>	27
Esettanulmány: CDI Univerzum, Távoktatási Központ, Ljubljana	
<i>Innovációs gyakorlat: változtatások a nyelvi forrásközpontban a tanulóközpontú hozzáállás támogatására az olvasás és a beszédkészség fejlesztése területén</i>	28
FORRÁSOK	29
Forma	29
Tartalom	29
Esettanulmány: Idegen Nyelvi Forrásközpont (CRLE), Barcelona	
<i>Különböző formájú források és azok használata</i>	29
Esettanulmány: Izlandi Egyetem Nyelvi Központja, Reykjavik	
<i>Internetes források készítése a tanulók munkájának megjelentetésével a világhálón</i>	30
Beszerzési politika	31
Katalogizálás	32
Esettanulmány: Az Európa Tanács Élő Nyelvek Európai Központja (ECML), Grác, Ausztria	
<i>Új könyvtárkezelő rendszer beszerzésének lépései az ECML dokumentációs és forrásközpontjában az on-line katalógus megalkotása céljából</i>	32
Esettanulmány: Nyelvoktatási és Kutatási Információs Központ (CILT), London	
<i>Az on-line CILT katalógus létrehozása</i>	33
A források elhelyezése	34
Esettanulmány: Luxemburgi Nyelvi Központ (CLL), Luxemburg	
<i>Különböző nyelvű források kezelése: nyolc nyelvű anyagok elrendezése és bemutatása szabadpolcos forrásközpontban</i>	34
A NYELVTANULÁS ÉS A MULTIKULTURÁLIS TUDATOSSÁG TERJESZTÉSE/TÁMOGATÁSA	34
Esettanulmány: Máltai Egyetem Nyelvi Központja, Málta	
<i>Multikulturális tudatosság elősegítése a nyelvtanulás segítségével</i>	35
Esettanulmány: Pedagógus-továbbképzési Módszertani és Információs Központ (PTMIK), Nyelvi Továbbképzési Iroda, Veszprém, Magyarország	
<i>Interkulturális tudatosság fejlesztése a nyelvi forrásközpontban rendezett több kultúrát összekötő témájú rendezvények segítségével</i>	35

ÚJ SZOLGÁLTATÁSOK BEVEZETÉSE	36
HASZNOS CÍMEK	36
ESZKÖZÖK	38
HELYISÉGEK	38
Kialakítás / helykihasználás	38
Esettanulmány: Luxemburgi Nyelvi Központ (CLL), Luxemburg	
<i>Könyvtárból tanulói központ: egy hagyományos iskolai könyvtár átalakítása modern multimédiás</i>	
<i>nyelvtanuló központtá</i>	39
BÚTOROK ÉS BERENDEZÉSEK	40
Bútorok	40
Berendezések	40
Kiírások és jelölések	41
HOZZÁFÉRÉS ÉS KÖRNYEZET	42
Hozzáférés	42
Környezet	42
A használók rendelkezésére álló egyéb eszközök	42
A RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ ESZKÖZPARK MEGISMERTETÉSE ÉS GYARAPÍTÁSA	42
HASZNOS CÍMEK	42
HIVATKOZÁSOK	43
KÖZREMŰKÖDŐK	45

Bevezetés

Az LRC projekt

2001-ben tizenhárom európai ország tizenhat szervezete és az Európa Tanács Élő Nyelvek Európai Központja összefogott egy európai projekt¹ keretében azzal a céllal, hogy *segítsék a nyelvi forrásközpontokban (LRC-k) folyó nyelvtanulás fejlesztését*. A projekt célkitűzése a nyelvi forrásközpontokat irányítók szakmai ismereteinek bővítése, valamint a közöttük folyó párbeszéd előmozdítása a különböző földrajzi, nyelvi, kulturális és oktatási háttérrel rendelkezők szaktudásának és tapasztalatainak terjesztésével.

Az utóbbi években megnőtt az idegennyelv-tanulás előnyeinek társadalmi és politikai elismertsége, úgyszintén a különböző tanulási stílusok és az önállóság támogatásának fontossága a nyelvtanulásban. Ez a két tényező az oktatás és képzés minden területén számos új nyelvi forrásközpont létesítéséhez, valamint több meglévő központ kibővítéséhez vezetett.

Napjainkban forrásközpontok különböző környezetben találhatók:

- iskoláktól egyetemekig;
- regionális, országos és nemzetközi szinten a tanárok és kutatók támogatása érdekében;
- vállalatoknál és magánnyelviskolákban;
- a szakképzési ágazatban;
- sőt még “virtuálisan” is az interneten.

Az LRC projektben résztvevő valamennyi partner legalább egy közös tulajdonsággal rendelkezik: valamennyien részt vesznek valamilyen nyelvi forrásközpont működtetésében vagy támogatásában. A projektben szereplő forrásközpontok küldetése nagyon változatos, és különböző felhasználók szükségleteit elégítik ki munkájuk kontextusától függően:

- egyes partnerek forrásközpontjai csupán tanulóknak nyújtanak szolgáltatást;
- egyesek csak tanároknak, tanárképzőknek, kutatóknak, döntéshozóknak és más “multiplikátoroknak”;
- egyes forrásközpontok régiójuk vagy országuk oktatási rendszerének egészét szolgálják (újítások bevezetése, támogatás, források és képzés biztosítása);
- egyes forrásközpontok az említett valamennyi felhasználói csoportot szolgálják ... és még sokkal többet is tesznek.

Azonban meggyőződésünk volt, hogy különbözőségünk ellenére – vagy éppen amiatt – sokat tanulhatunk egymástól, valamint szaktudásunk és tapasztalataink eltérő természetéből.

A nyelvi forrásközpontok sokféle néven ismertek földrajzi elhelyezkedésük, nyelvi vagy szervezeti jellemzőik alapján. Ezért döntöttünk úgy, hogy a jelenséget a lehető legtágabban értelmezzük, és a “nyelvi forrásközpont”

¹ Az LRC projekt (90050-CP-1-2001-UK-Lingua-L1) az EU SOCRATES programjától (Lingua 1 akció) kapott támogatást 2001–2003-ban

nevet ebben a kiadványban annak legáltalánosabb jelentésében használjuk. Tehát a “nyelvi forrásközpont” megnevezés magában foglalja a különböző intézményekben esetleg Idegennyelvi Központ, Nyelvtanuló Központ, Tanulói Könyvtár, Önálló Tanulást Elősegítő Központ, Forrásközpont, Tanárok Központja, Forrásszoba, Idegennyelvi Könyvtár (...) néven szereplő központokat.

Számunkra a nyelvi forrásközpont meghatározó eleme, hogy **szolgáltatásokat** (beleértve a forrásműveket) és **eszközöket** nyújt a **használóknak** a nyelvtanulás, nyelvtanítás, alkalmazott nyelvészet vagy bármely említett terület kutatásával kapcsolatos specifikus cél eléréséhez, vagy vele kapcsolatos feladat végrehajtásához.

A központ lehet egy terem szöglete vagy akár egy teljes épület is. A szolgáltatások tartalmazhatnak néhány szöveghallgatásra alkalmas sarkot és újságokat, vagy bármi mást, ami ezen kiadvány “Szolgáltatások” c. részében megtalálható. Függetlenül attól, hogy a központot használók köre csupán heti néhány órában néhány diákból, vagy eltérő háttérű, különböző szükségletekkel rendelkező használók ezreiből áll, a jelen kiadvány az ilyen szolgáltatásokat nyújtó egységeket mind nyelvi forrásközpontnak, vagy angol nyelvű rövidítést alkalmazva LRC-nek nevezi.

A nyelvi forrásközpont kézikönyve

Az LRC projekt kezdetekor információcserét szolgáló feladatokat végeztünk azzal a céllal, hogy megállapíthassuk a partnerek erősségeit és szakterületét. Megállapodtunk abban, hogy megpróbálunk összegyűjteni ötleteket, tanácsokat és követendő mintákat – valamint a múltban elkövetett hibák alapján levont tanulságokat – egy, a projektben résztvevő partnerek körén kívül is terjesztendő kötetben. Ennek eredménye ez a kiadvány, *A nyelvi forrásközpont kézikönyve: útmutató nyelvi forrásközpontok létesítéséhez, működtetéséhez és bővítéséhez*.

Feltett szándékunk volt, hogy a *Nyelvi forrásközpont kézikönyvét* a lehető leggyakorlatiasabbá tegyük; egyik partnerünk megfogalmazásában olyanná, ahogy “a kollégák egymás között beszélgetnek”. Elhatároztuk, hogy bemutatunk rövid esettanulmányokat is a saját forrásközpontjainkban szerzett tapasztalatainkról, melyekben a különböző intézmények tényleges gyakorlatából vett példákkal illusztráljuk az éppen tárgyalt kérdést.

Célunk az volt, hogy valami hasznosat készítsünk azok számára, akik egy “forrásközpont létesítésében, működtetésében vagy bővítésében” vesznek részt. Potenciális olvasóink köre nagyon nagy. Reméljük, hogy *A nyelvi forrásközpont kézikönyve* egyformán hasznos lehet például olyan tanárok számára, akik egy középiskolában egy kis forrásközpont kialakítását tervezik, és egy nagy, jól ismert központ dolgozóinak is, akik szeretnék végiggondolni gyakorlatukat, vagy munkájuk javításához keresnek módszereket.

A nyelvi forrásközpont kézikönyvében szereplő valamennyi terület nem vonatkozik minden forrásközpontra, és természetesen azt sem gondoljuk, hogy csak egyféleképpen lehet egy forrásközpontot jól vezetni. Ezért elhatároztuk, hogy minden részhez készítünk ellenőrző kérdéseket, amelyek segítségével olvasóink elgondolkozhatnak azon, hogy ezek a kérdések vonatkoznak-e rájuk vagy használhatók-e részükre. *A nyelvi forrásközpont kézikönyve* forgatásakor tehát tanácsos minden kérdéshez gondolatban hozzátenni azt, hogy “ha alkalmazható”.

A nyelvi forrásközpont kézikönyve a szakmai fejlődést is szolgálja. A forrás feltüntetésével fénymásolható. Reméljük, hogy formájának és elrendezésének köszönhetően műhelyfoglalkozások és képzések során is

használható lesz. Minden részben, beleértve az *ellenőrző kérdések listáit* és az *esettanulmányokat is*, megadtunk néhány, a partnereink által adott gyakorlatias *ötletet*, valamint *hasznos címeket*, amelyek segíthetnek olvasóinknak abban, hogy az adott témáról több információt találjanak a világhálón.

Az elmúlt húsz év során sok szakember és intézmény segített a sikeres forrásközpontok működtetési gyakorlatának kialakításában. Hálásak vagyunk azoknak, akik a múltban publikáltak, illetve előadásokat tartottak és műhelyfoglalkozást vezettek a nyelvi forrásközpontokról (vagy nyelvtanuló központokról) és reméljük, hogy *A nyelvi forrásközpont kézikönyve* hozzájárul a gyakorlati szakemberek közötti kommunikációhoz. Ezen publikáció előkészítése során különösen hasznosnak találtuk Edith Esch, David Ingram, David Little, Judy McCall, Nicole Poteaux, Philip Riley, Sue Sheerin, a European Confederation of Language Centres in Higher Education (CERCLES) és a CIEL projekt munkáját.²

A nyelvi forrásközpont kézikönyve tizenhat európai nyelven olvasható³ a projekt partnerek régiói és országai nyelvénél megfelelően. Ezek a következők: az angol, bolgár, cseh, finn, francia, galíciai, görög, holland, izlandi, katalán, luxemburgi, magyar, máltai, német, spanyol és szlovén.⁴

Reméljük, hogy olvasóink hasznosnak találják ezt a kiadványt. Várakozással tekintünk visszajelzéseik és javaslataik elé (**feedback@lrcnet.org**). Azt is reméljük, hogy látogatni fogják az LRCnet portált a **www.lrcnet.org** címen, ami legalább 2005-ig megtalálható lesz a világhálón. Az LRCnet portál segítségével bekapcsolódhatnak a nyelvi forrásközpontokkal foglalkozó on-line vitákba, letölthetik *A Nyelvi forrásközpont kézikönyvének* valamenynyi említett nyelvre lefordított szövegét, valamint hozzáférhetnek további forrásokhoz, információkhoz és segítséghez.

Philippa Wright

LRC Projekt koordinátor
a "Közreműködők" című részben felsorolt partnerek nevében

² Teljes hivatkozások a kézikönyv végén megadott bibliográfiában található

³ Az LRCnet portáljáról kinyomtatható vagy letölthető: **www.lrcnet.org**

⁴ Az LRC projekt örömmel fogad jelentkezéseket a kézikönyv egyéb (európai vagy más) nyelvre történő fordítására

Glosszárium és fontos rövidítések

CEF	Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (Közös európai referenciakeret: nyelvtanulás, nyelvtanítás, értékelés)
ELP	European Language Portfolio (Európai nyelvi portfólió)
ECML	European Centre for Modern Languages (Élő Nyelvek Európai Központja)
EU	European Union (Európai Unió)
ISBN	International Standard Book Number (Nemzetközi standard könyvszám)
ICT	Information and Communication Technology (Információs és kommunikációs technológia)
LRC	Language Resource Centre (Nyelvi forrásközpont)
MARC	MACHine Readable Catalogue (Számítógépes katalógus)
Multiplikátor	Olyan személy, akinek szakmai helyzete lehetővé teszi, hogy a szakterületen dolgozókat információval lássa el.
OPAC	Open Public Access Catalogue (Hálózaton nyilvánosan elérhető katalógus)
Speciális igények	Olyan tanulási nehézség vagy korlátozottság, amely az általánosan biztosított oktatási eszközökön túl egyéb eszközök használatát is szükségessé teszi.
Normák felállítása	Követendő eljárások a tanulói teljesítmény megbízható értelmezéséhez.

M E N E D Z S M E N T

Valamennyi forrásközpontnak az a feladata, hogy egy speciális használói csoport, illetve csoportok igényeit kielégítse. A használók és a szolgáltatások köre az igények alapos felmérése alapján kerüljön világosan megfogalmazásra a "Küldetésnyilatkozatban". Ideális esetben a szükséges személyzetet, forrásokat és eszközöket a célul kitűzött szolgáltatások sikeres biztosítása határozza meg.

Ennek érdekében a forrásközpontok gyakran a hagyományos nyelvi tanszékektől és egyéb intézményektől eltérő személyzeti, eszköz- és szolgáltatáskombinációt testesítenek meg. Ezek az új kombinációk a szükséges vezetési készségek terén magas követelményeket támasztanak, hiszen a konzultáció, döntéshozatal, tervezés és a szervezeti hierarchia összetettebb lehet, mint az egyéb oktatási intézményekben.

Azonban a legtöbb forrásközpont vezetője abban a szerencsés helyzetben van, hogy ösztönző, multikulturális légkörben dolgozhat, ahol egy sokféle jártassággal rendelkező, szakképzett csapat szakértelmére és elhivatottságára támaszkodhat. Mint minden csapatmunka esetében, a forrásközpont zavartalan működtetésében és a szolgáltatások sikeres biztosításában is nagy szerepet játszik a jó együttműködés, koordináció, kommunikáció és a hatékony vezetési gyakorlat.

Küldetés és intézményi kérdések

Küldetés

- Mi a forrásközpont feladata? Mi a célja, szerepe, küldetése?
- Milyen oktatási filozófia/módszertani háttér alapján működik a központ?
- Világosan meghatározták a használókat/használói csoportokat?
- Történt-e alapos igényfelmérés a forrásközpont létesítésekor és a fejlesztési/bővítési tervek készítésekor?
- Van-e a forrásközpontnak világosan megfogalmazott "küldetésnyilatkozata" és ismerik-e azt a munkatársak illetve a használók?

Esettanulmány

Idegen Nyelvi Forrásközpont (CRLE), Barcelona

A CRLE küldetése

Idegen Nyelvi Forrásközpontunkat (CRLE) a Katalán Oktatási Minisztérium oktatási szolgáltatójaként alapították az idegennyelv-oktatás és -tanulás fejlesztésének elősegítése céljából.

A CRLE a következő feladatokat kapta:

- innovatív módszerek, valamint új oktatási eszközök és technológiák fejlesztése és terjesztése az idegennyelv-oktatás területén;
- új oktatási segédanyagok tervezése általános- és középiskolák számára;

- az idegennyelv-oktatás elősegítését szolgáló új dokumentációs központ létrehozása;
- konzultáció és szaktanácsadás a pedagógus-továbbképzés, valamint az iskolai tevékenységek területén;
- a szakterületen bevált jó gyakorlatra vonatkozó információk terjesztése;
- a tanári központok ellátása releváns anyagokkal;
- központosított vizsgarendszer kialakítása a bejegyzett nyelviskolák (Escoles Oficials d'Idiomes) számára.

Esettanulmány

Ezen feladatok teljesítése érdekében különböző rövid- és hosszú távú projekteket terveztünk, teszteltünk, láttunk el költségvetéskalkulációval, majd kiviteleztek azokat. Ahol lehetséges volt, a kísérleti projektek értékelési szakaszában megállapított jó eredményeket felhasználtuk a tevékenységek és politikák általánosításához.

A projektek a központ története során változtak, követték az idő múlását és a szükségletek változását. A nyolcvanas években a hangsúlyt az audio-vizuális eszközök bevezetésére és használatuk támogatására, iskolai csereprogramok szervezésére és a tanulók nyári "célnyelvi környezetbe beme-

tő" programjainak szervezésére fektettük. Az utóbbi években olyan projektekkel foglalkozunk, mint pl. az ICT (információs-kommunikációs technológiák) integrációja, az idegen nyelvek tanításának korai kezdése, az iskolai önálló tanulás elősegítése, illetve a két tannyelvű oktatás (CLIL, Content and Language Integrated Learning) támogatása.

Az idegennyelv-oktatási programok értékelésének szükségessége miatt részt veszünk az országunkban különböző oktatási szinteken folyó angol nyelvoktatás hatékonyságát vizsgáló nagyszabású országos és nemzetközi tanulmányokban is.

Esettanulmány

Károly Egyetem, Nyelvi és Speciális Képzési Intézet, Prága

Miért létesítettük a nyelvi forrásközpontot, mi annak a szerepe és szakmódszertani háttere?

Két fő okunk van arra, hogy a tanítási és tanulási folyamat egy részét áthelyezzük a nyelvi forrásközpontba.

Az első maguktól a tanulóktól ered, akik az erősen technológiai irányultságú társadalomban nehezen találják helyüket a nagy versenyt jelentő globális álláspiacon. Legtöbbjük fiatal felnőtt, aki bizonyos specifikus cél érdekében iratkozik be nyelvtanfolyamainkra. Hajlandóak a tanórán kívüli tanulásra, de szükségük van irányításra is. Ilyen "ügyfeleink" számára személyre szabottabb módszert kell ajánlanunk. Több, az utóbbi időben megjelent tankönyv szerzőinek ötletét követve elkezdtünk:

- több választási lehetőséget adni a tanulóknak a rendszer tanórákon folyó tevékenységek területén;
- bátorítást adni nekik saját anyagaik elkészítéséhez;
- tanórán kívüli konzultációs lehetőséget biztosítani.

Időközben, annak érdekében, hogy a tanítási és a tanulási folyamatot mindenki számára hatékonyabbá tegyük, igyekeztünk a kevésbé ambiciózus tanulók motivációját növelni, valamint a tanárok munkáját megkönnyíteni, amikor több, különböző feladaton dolgozó csoport felügyeletének nehéz munkáját végzik.

A második ok az idegennyelv-oktatás és -tanulás szakmódszertanának új elméleteiből következik. 1999-ben részt vettünk az ECML "Language Resource Centres: Shifting from the teacher's perspective to the learner's

perspective" (Nyelvi forrásközpontok: átállás a tanárközpontúságról a tanulói megközelítésre) című szemináriumán (lásd Poteaux a bibliográfiában). Itt a tanulást nem olyan folyamatként jellemezték, melynek során a tanár határozza meg, hogy a tanuló hogyan tanuljon, hanem olyannak, amelyet a tanuló maga irányít. Ez meggyőzött bennünket arról, hogy az önálló tanulás elősegíthető, ha egy nyelvi forrásközpont létesítésével megteremtjük hozzá a megfelelő körülményeket.

Egy szerény nyelvi forrásközpont kialakítása kevésbé nehéznek bizonyult, mint a tanulók felkészítése az új szerepükre. Az alábbiakban összefoglaljuk azokat a feladatokat, amelyekkel jelenleg foglalkozunk annak érdekében, hogy segítsük tanulóinkat az önállóbb, és egyúttal hatékonyabb nyelvtanulásban:

- olyan tantervek készítése, amelyek figyelembe veszik a felnőtt tanulók tapasztalatait és egy bizonyos tanulói csoport szükségletein alapulnak;
- annak tudatosítása, hogy a tanulóknak önállóan, a tanórán kívül is folytatniuk kell a nyelvtanulást;
- a tanulók támogatása olyan készségek kialakításában, amelyek képessé teszik őket arra, hogy sikeresen
  - felmérjék tanulási igényeiket és megfogalmazzák tanulási céljaikat;
  - meghatározzák a tanulási folyamat tartalmát és a haladás sebességét;
  - kiválasszák az egyéniségüknek leginkább megfelelő tanulási stratégiákat;
  - figyelemmel kísérjék a nyelvsajátítási folyamatot;
  - értékeljék az elsajátítás mértékét.

Döntéshozatal, szervezeti hierarchia és kapcsolattartás

- Milyen szintű autonómiával rendelkezik a forrásközpont?
- A forrásközpont egy nagyobb részlegnek/szervezetnek a része?
- Nyújt-e (tud-e/kellene-e nyújtania) szolgáltatásokat különböző részlegeknek/használói csoportoknak?

- Ha igen, világosan meghatározott-e a szolgáltatás szintje/mértéke?
- Munkájukat a Szervezeti és Működési Szabályzatnak megfelelően kell-e végezniük?
- Hogyan finanszírozzák a szolgáltatásaikat? Költségvetés leosztással vagy használói díj kiszabásával?
- Milyen szintű önálló vezetési/pénzügyi döntéseket hozhat meg Ön és a csoportja? Milyen döntéseket kell felsőbb szinten meghozni?
  - Egyértelmű-e ez minden érintett számára?
- Egyetlen személynek vagy egy vezetői testületnek/felügyelő bizottságnak tartozik-e jelentési kötelezettséggel?
- Melyek a konzultációs/hivatali út eljárásai?
  - Egyértelműek ezek minden érintett számára?
  - Ha szükséges, megváltoztathatók-e a "konzultációs szintek" annak érdekében, hogy a forrásközpont lépést tartson a korral?
- Használ-e a forrásközpont központi szolgáltatásokat (pl. műszaki segítség/személyzet), és egyértelmű-e ezen kapcsolatok alapja?
- Ismeri-e az intézményben már meglévő valamennyi szolgáltatást és eszközt? Kihasználja-e a már meglévő szaktudást?

Ötlet

➤ Kis központok kérjenek segítséget a közelben lévő forrásközpontoktól.

Tervezés

- Rendelkezik-e a forrásközpont "vállalati tervvel" (az elnevezés lehet "éves" vagy "fejlesztési" terv is)? Ha igen, mennyire előre tudnak, illetve kötelesek tervezni?
- Milyen a jelenlegi helyzet: milyen azonnali, rövid-, közép- és hosszú távú stratégiai és működési célokot kell elérni?
  - Mik a forrásközpont megvalósítható fejlesztési perspektívái?
  - Készült-e megvalósíthatósági tanulmány a nagyszabású fejlesztésekről és azok következményeiről?
- Ki vesz részt a tervezési folyamatban: minden érdekelt, beleértve a dolgozókat és használókat?
  - Tudja-e Ön, hogy kivel kell konzultálnia? (Pl. van-e tanulói képviselő?) Ismeri-e a legmegfelelőbb konzultációs stratégiákat?

Ötlet

➤ Vegyünk figyelembe valamennyi érdekeltet a szponzoroktól a felhasználókig.

Költségvetés és finanszírozás

- Milyen szintű autonómiával rendelkezik a költségvetés elkészítése és felhasználása terén?
- A költségvetést évente/kétévente/háromévenként készítik?
- Szükséges kérvényezni vagy kialkudni a különböző finanszírozási szinteket? Ha igen, milyen alapon?
- Saját maguknak kell kitermelni a bevétel egy bizonyos százalékát?
  - Ha igen, hogyan: tanítással, szolgáltatások és eszközök biztosításával vagy pályázat útján?
  - Tudja-e, hol keressen pályázati lehetőségekkel és tenderfelhívásokkal kapcsolatos információkat?
- Ismeri-e mindenki a (megrendelés és elszámolás területére vonatkozó) kötelező költségvetési rovatokat, korlátozásokat, folyamatokat?
- Ha a forrásközpont egy nagyobb szervezet része, ki/melyik részleg nyújthat segítséget pénzügyi kérdésekben?

Esettanulmány

Tanár-továbbképzési és Oktatás-fejlesztési Központ (CFIE), Guardo

Hogyan készítjük a központ éves tervét (az adott költségvetéssel) a személyzet és a felhasználók igényeinek elemzése alapján?

A guardo-i CFIE, az észak-spanyolországi képzési és Oktatás- fejlesztési Központjának Palencia tartomány három Tanár-tovább- egyike. Éves teljesítménytervünk világosan

Esettanulmány

meghatározott szakaszokra osztott, kötött programot ír elő, amely lehetővé teszi minden résztvevő számára, hogy előre megismerje feladatait és kötelességeit.

A folyamat első szakasza januárban kezdődik a Tartományi Tanár-továbbképzési Bizottság ülésével, amely a három tanár-továbbképzési központ képviselőiből, valamint a Palenciai Oktatási Tanács döntéshozóiból áll. Ez a bizottság dönti el, hogy a következő évben pontosan hogyan hajtsák végre a konzultációs és tervezési folyamatokat. A döntés a következőkre vonatkozik:

- a feladatok megosztására;
- a folyamat szakaszainak időpontjára;
- az előzetes igényfelméréshez használt kérdőívmodellekre;
- a rendelkezésre álló költségvetéssel és emberi erőforrással megvalósítható szolgáltatási szintekre.

A megállapodás barátságos hangvételű együttműködés során készül.

Éves költségvetésünket az Oktatási Minisztérium ismerteti a Tartományi Tanár-továbbképzési Bizottsággal. A költségvetés felosztását a három CFIE közös megegyezéssel végzi az egyes központok használóinak száma alapján. Így tehát már májusban előre tudjuk, hogy a következő tanév során mennyi pénz áll rendelkezésünkre.

A tanár-továbbképzési központok valamennyi

nyí "szaktanácsadója" közvetítőként működik a CFIE és egy meghatározott számú iskola között. A szaktanácsadó feladata az első értekezlet megtartása valamennyi érintett iskola részvételével, melyeket a menedzsment és a folyamatos szakmai fejlődésért felelős tanár képvisel. Ezen az értekezleten megbeszéljük a továbbképzési igényeket felmérő kérdőívet és megegyeznek a határidőben, amikor a szaktanácsadó az eredményeket megkapja. A szaktanácsadó feladata az általa segített iskolák tanári továbbképzési igényeinek összefoglalása egy – a CFIE értekezleten előadott – jelentésben.

Amikor összegyűjtöttük és megvitattuk az iskolák továbbképzési igényeit, összevetjük azokat a rendelkezésre álló költségvetéssel. Ezt követően felállítjuk a fontossági sorrendet, és eldöntjük, hogy a következő tanév folyamán milyen tevékenységek és rendezvények valósulhatnak meg, és ezekhez milyen új forrásokat tudunk előteremteni. Ezeket a döntéseket a központ igazgatója a Tartományi Bizottság elé tárja. A Tartományi Bizottság ezután továbbítja azokat a regionális Oktatási Minisztériumnak, és így lesz teljes az Éves munkaterv.

Azt tapasztaltuk, hogy a teljes folyamat zavartalan lebonyolításához nélkülözhetetlen a jó kommunikáció, különösen az iskolák és a CFIE szaktanácsadó, valamint a CFIE szaktanácsadó és a többi munkatárs között.

Ötlet

➔ Új forrásközpont létesítésekor szenteljünk figyelmet a "rejtett költségeknek", mint pl. a szoftver engedélyek beszerzése vagy a karbantartási szerződések.

Népszerűsítés, arculat és marketing

- Rendelkeznek-e olyan "kommunikációs politikával", amely meghatározza a forrásközpont céljait, stratégiáit, akcióterveit és értékelési módszereit?
  - Milyen alapon korszerűsítik ezt a politikát?
- Van-e a forrásközpont dokumentumainak/anyagainak/közleményeinek világosan felismerhető egyedi formátuma, ami segít a központ vizuális "identitásának" megteremtésében?
- Rendelkeznek-e az arculatot hirdető emblémával, illetve használhatják-e a befogadó intézmény emblémáját?
- Hogyan reklámozzák a központot? Megfelelő módon próbálják-e elérni a használói csoportot?
  - Szorosan együttműködnek a központot használók tanáraival/tanárképzőivel (akár az intézményben akár azon kívül) annak érdekében, hogy megismertessék a központ által nyújtott szolgáltatásokat?
  - Rendeznek-e kiállításokat, kulturális programokat, könyvvásárokat, illetve az olvasást népszerűsítő kampányokat (vagy részt vesznek azok rendezésében)?
  - Tartanak-e „nyílt napokat” vagy „nyílt estétet” a potenciális használók számára?
- Milyen módon jelennek meg a világhálón: a központ címadataival/nyitva tartásával kapcsolatos információkkal, szolgáltatásaik teljes körű felsorolásával, katalógussal, projektjeik és tevékenységük ismertetésével?
  - Hogyan biztosítják, hogy a központra vonatkozó on-line információ hasznos, használható és naprakész legyen?

- Készítenek-e a forrásközpont nyitvatartási idejével, szolgáltatásaival, azok elérhetőségével, valamint a mozgáskorlátozottak számára a megközelíthetőséggel kapcsolatos információt tartalmazó szórólapot/kiadványt?

(NB. Lásd a "Használók" című részben a "Hozzáférés" című bekezdést)

Esettanulmány

Osztrák Élő Nyelvi Oktatási Központ (ÖSpK), Grác

Hogyan teremtsük meg egy forrásközpont arculatát szakértői segítség és elegendő pénz nélkül?

Az Osztrák Élő Nyelvi Oktatási Központ (ÖSpK) 1997-ben még az Osztrák Oktatási Minisztérium (BMBWK) egyik részlege volt, de már akkor előre látták volt, hogy hamarosan kiválik belőle. Abban az időben a Minisztériummal azonosítottak bennünket, és nem rendelkezünk szervezetünk, az ÖSpK önálló arculatát megteremtő és azt a célcsoportban tudatosító stratégiákkal.

Az osztrák oktatási rendszerbe illő arculatunk megtervezésének sikeres *Ž* ám nehéz *Ž* folyamata kezdetekor az alábbi témákat vitattuk meg azért, hogy könnyebben azonosíthatóak lehessünk a célközönségünk számára:

- céljainkat,
- a rendelkezésre álló lehetőségeket,
- az alkalmazható stratégiákat.

Átgondoltuk vizuális identitásunk kérdését is, és úgy döntöttünk, hogy minden alkalommal ugyanazt a vizuális szimbólumot használjuk központunk ismertségének növelése és megerősítése érdekében. Úgy találtuk, hogy nincs szükség drága PR ügynökségre: az volt igazán fontos, hogy az emberek azonosítani tudják intézményünk nevét és emblémáját az intézmény céljait tükröző kulcsfontosságú közleményeinkkel.

Ötlebtörze segítségével döntöttünk nevünkkel, emblémánkkal, kiadványi formátumunkkal, meglévő kiadványainkkal, stb. kapcsolatban. Rájöttünk, hogy látszólag kis döntések alapvető fontosságúak voltak új arculatunk kialakításában. Ezek:

- Mikor és hol használjuk emblémánkat?
- Milyen kiadványi formátumot használunk?
- Meg tudjuk-e változtatni kiadványaink megjelenését (még ha csak kismértékben is), hogy az azonosíthatóság intézményünkkel könnyebb legyen?

Jelenleg az ÖSpK emblémáját a teljes névvel együtt tüntetjük fel minden kiadványunkon, levélen, brosrán és mappán. Ha

lehetséges, az emblémánkat mindig ugyanott helyezzük el a lapon, és fontosnak tartjuk, hogy az egy projekthez tartozó kiadványok, mappák, CD ROM-ok, stb. egyforma arculattal rendelkezzenek.

Következő lépésünk a "kommunikációs stratégia" megtervezése volt annak érdekében, hogy valamennyi közleményünk a kívánt figyelmet és hatást érje el. Elhatároztuk, hogy az ÖSpK-t minden szóba jehető rendezvényen bemutatjuk, nyomtatott ismertetőket készítünk a látogatóknak, még akkor is, ha költségvetési korlátok miatt időnként csak fénymásolt lappal kellett megelégednünk. Kapcsolatokat kezdtünk kiépíteni a médiával, beleértve az újságok és folyóiratok oktatási- és szociális témájú cikkeinek és riportjainak íróit. Rájöttünk, hogy a médiával való kapcsolatépítéshez elsősorban időre, és nem pénzre van szükség. Ezeket a stratégiákat használtuk a Nyelvek Európai Éve alatt, és mára már gyakran találjuk magunkat a figyelem középpontjában, amikor az élő nyelvek oktatásáról van szó Ausztriában.

Úgy tapasztaltuk, hogy egy világosan átlátható felépítésű és rendszeresen frissített honlap használata segít az intézmény hatékony népszerűsítésének (néha fárasztó) folyamatában. Sok időt és pénzt lehet megtakarítani azzal, ha a portál koncepcióját és a tartalmat magunk tervezzük, de a technikai kialakítást szakemberre bizzuk. Egy jó alap-koncepciót később könnyen lehet a pénzügyi helyzetünknek megfelelően bővíteni, pl. interaktív adatbázisok, vitafórumok, társalgó, stb. révén.

Végül, de nem utolsósorban, azt javasoljuk, hogy keressenek a munkájukat ismertető rövid, egyszerű és érthető kulcsszavakat. Az ÖSpK a "Fejlesztés *Ž* Terjesztés *Ž* Kapcsolattartás" szavakat használja. Az ilyen kulcsszavak a PR stratégia sarkalatos pontjai lehetnek, amelyeket az adódó valamennyi promóciós lehetőség során fel kell használni!

Munkatársak

Kire van szükség?

- Hány munkatársra van szükség a forrásközpontban az adott szakterületeken: tudomány, tanácsadás, információ, adminisztráció, ill. műszaki téren?

- A munkatársak teljes- vagy részmunkaidőben, állandó szerződéssel, másodállásban, órabérben, tanulmányi szakmai gyakorlatosként, önkéntesként, kutatóként, vagy ezek valamiféle kombinációjában dolgoznak?
- Rendelkezik-e a forrásközpont valamennyi munkatársa munkaköri leírással, ami tartalmazza a feladatait és kötelességeit?
- Dolgoznak-e a munkatársak a rendes munkaidőn kívüli időben is, pl. esténként vagy hétvégén?

Munkaerő-felvétel

- Intézhetik-e önállóan a munkaerő-felvételt? Ha igen, jártásak-e a jogi kérdésekben, valamint az alkalmazandó fizetési besorolásokban?
  - Figyelnek-e az esélyegyenlőségre?
- Tudják-e hol hirdessenek a potenciális jelentkezők elérése érdekében?
- Van-e tájékoztató/eligazító program az új munkatársak számára?

Koordináció és szervezeti hierarchia

- Ismeri-e a forrásközpont valamennyi dolgozója a szervezeti és vezetési struktúrákat? Pl. van-e szervezeti diagram?
  - Ha a forrásközpont egy nagyobb szervezet részét képezi, egyértelműek-e az irányítókkal és a forrásközponton kívül dolgozó kollégákkal való együttműködés eljárásai?
  - Van-e arra kialakított rendszer, hogy a munkatársak munkájukkal, vagy a forrásközpont működésével kapcsolatos visszajelzést adjanak?
- Hogyan szervezik a (recepciós, tanácsadó, műszaki és oktató) személyzet munkabeosztását, a szabadságot, helyettesítést? Ki készíti a beosztásokat?

Szakmai fejlődés

- Van-e a szakmai továbbképzésre és az ismeretek megosztására irányuló terv és anyagi keret?
  - Kapcsolódik-e a szakmai továbbképzés a dolgozói értékeléshez?
  - Hogyan segítik elő és támogatják azt?
  - Kapnak-e anyagi támogatást a dolgozók külső tréningen és munkájukkal kapcsolatos tanfolyami részvételükhöz?
  - Kapnak-e a dolgozók tanulmányi szabadságot, vagy munkaidőben is részt vehetnek munkájukhoz kapcsolódó tanfolyamon?
  - Hogyan tájékoztatják a dolgozókat a képzési lehetőségekről?
- Vannak-e a forrásközpont működtetésének alapelveit ismertető írásos dokumentumok, amelyek segítségével a dolgozók időt takaríthatnak meg, és amelyek szükségtelessé teszik a központ működésének részletekbe menő szóbeli ismertetését az új dolgozókkal?

A munkatársak képvisellete és támogatása

- Igénybe vehetik-e a dolgozók a megfelelő szakszervezeteket és szakmai testületeket?
  - Kapnak-e a dolgozók időt és költségtérítést a fenti szervezetek értekezletein való részvételhez?
- Részt vesznek-e a szakmai munkát és fejlődést elősegítő hálózatok munkájában?

Esettanulmány

Galiciai Angol Nyelvtanárok Egyesülete (APIGA), Spanyolország

Önkéntesek: diákok szakmai gyakorlaton az APIGA Nyelvi Forrásközpontban

Sok nyelvi forrásközpont azzal a problémával szembesül, hogy több dolgozóra van szüksége, mint amennyit a költségvetése megenged. Egy lehetséges megoldás az önkéntesek alkalmazása. Az APIGA, az észak-spanyolországi angoltanárok szervezete adhat néhány ötletet ezzel kapcsolatban. Az egyik ötlet az olyan tanárjelölt hallgatók felvétele, akik éppen elvégezték az egyetemet, és szakmai gyakorlatra van szükségük.

Meg lehet keresni olyan felsőoktatási intézményeket is, amelyek a képzés keretében írnak elő munkahelyi gyakorlatot: ezek az intézmények gyakran keresnek új szervezeteket, ahol hallgatóikat elhelyezhetik.

Mielőtt elkezdenénk önkénteseket keresni, érdemes a velük ellátandó feladatokat elvégezhető mennyiségű részekre felosztani. Egyrészt azért, hogy ne terheljük túl őket,

Esettanulmány

másrészt pedig azért, hogy ne unatkozzanak. Ráadásul, ha az önkéntesek feladatait egyértelműen meghatározzuk, könnyebb őket arról meggyőzni, hogy számukra fontos, illetve hasznos munkahelyi gyakorlatot szerezhetnek. Például a friss diplomások érdekesebbnek találhatják, ha egy új adatbázis létrehozásában segíthetnek, mintha a papírmunka elvégzését, vagy a könyvek polcokra helyezését kapják feladatul.

Az önkéntesek feladatainak pontos meghatározása azért is hasznos, mert így a nyelvi forrásközpont az elvégzett munkát könnyebben el tudja ismerni hivatalos ajánlólevél formájában. Ezáltal a jövőbeni munkáltató pontosan tudja majd, hogy az önkéntes milyen munkát végzett a forrásközpontban töltött gyakorlata során. Ilyen módon könnyebb lesz az önkéntes fejlődését is figyelemmel

kísérni, és az állandó dolgozók is tudják, hogy milyen feladat vár az önkéntesekre.

A nagyobb szervezetek kialakíthatnak rendszeres ismertető programot is, melynek során az új dolgozók alapképzést kapnak, és egyúttal megismerik az intézményt is. A korábbi önkéntesek kiképezhetik az újakat, és ezért elismerést kaphatnak.

Végül pedig gondolni kell arra, hogy az önkénteseket milyen módon lehet megjutalmazni, ha fizetni nem tudunk nekik. Az APIGA például ingyenes konferencia- és szemináriumi részvételt ajánl, vagy egyszerűen csak ingyenes belépési lehetőséget a szervezetbe. Természetesen az ilyen kiváltságok a teljesítménytől függenek, és csak azok az önkéntesek élvezhetik őket, akik megfelelően látják el a feladataikat.

Ötletek

- Változnak a szakmai szerepek és újak jönnek létre: nyelvi tanácsadó a nyelvtanárral szemben, műhelymunkát segítő forrásmenedzser a hagyományos könyvtárossal szemben ...
- Érdekes az információs-kommunikációs technológia (ICT) integrálásáról továbbképzési szemináriumot tartani a dolgozóknak, hogy a fejlődéssel naprakészen lépést tarthassanak, és feladataikat megfelelően tudják végezni.

Visszajelzés és értékelés

- Biztosítanak-e erre a célra időt és eszközöket? Szánnak-e időt arra, hogy végiggondolják tevékenységeiket?
- Ki vesz részt a visszajelzési és értékelési folyamatban: dolgozók/használók?
- Milyen értékelési módszereket és eszközöket használnak: felmérés, statisztika, interjú, kérdőív (...)?
- Milyen „alapvető teljesítménymérő eszközöket” használnak a forrásközpont hatékonyságának értékeléséhez?
- Végeznek-e a menedzsmentet befolyásoló adatgyűjtést (pl. használók száma, forráshasználat, csúcsidezőszak és kisebb kihasználtságú időszakok)? Ha igen, hogyan?
- Végeznek-e bizonyos források, szolgáltatások, eszközök, projektek „minőségére” és „hasznosságára” vonatkozó adatgyűjtést? Ha igen, hogyan?
- Hogyan használják fel a visszajelzéseket - tanulási/fejlesztési céllal - a szolgáltatások módosításához?
  - Értesül-e minden érintett az eredményekről?
- Rendelkeznek-e a javaslatok gyűjtésére szolgáló ládával, és az hol van elhelyezve?
- A visszajelzés mechanizmusai a lehető legkönnyebben alkalmazhatók?

Ötlet

- Az éves visszajelzéshez használjunk a forrásközpont látogatói által önkéntesen és név nélkül kitöltött kérdőíveket.

Szellemi tulajdon joga / szerzői jog

- Ismerik-e a szellemi tulajdon jogára/szerzői jogra vonatkozó jogszabályokat?
- Kihelyezik-e használóik számára a szerzői jog megsértésére vonatkozó iratokat/figyelmeztetéseket?
- Hogyan biztosítják, hogy a központ dolgozói ne sértsék meg a szerzői jogra vonatkozó előírásokat: oktatással/tájékoztatással/„illegális” másolatok kérésének megtagadásával?

- Ismerik-e az intézményen belüli engedélyezési eljárást?
- Ismerik-e a más formában megjelent anyagok digitalizálására vonatkozó szerzői jogi kérdéseket?
- Megfelelően elismerik a központ által készített anyagokban a szerzőt/tulajdonost?
- Képesek-e megjelentetni egyes forrásaikat szerzői jogdíj-mentesen (a forrás elismerésével)?
- Van-e lehetőség „csereprogramra”, amelynek során forrásaikat megosztják a szomszédos központokkal/ részlegekkel vagy szakmai egyesületek révén?

Egészségvédelem és biztonság, munkahelyi környezet

- Ismerik-e a forrásközpont dolgozói és használói az intézmény egészségvédelmi- és biztonságpolitikáját? Ez része-e az új dolgozók számára szervezett ismertető programnak?
- Kap-e a személyzet tájékoztatást a követendő egészségvédelmi- és biztonsági teendőkről?
- Rendelkeznek-e elsősegélydobozzal, elsősegélynyújtásban képzett alkalmazottakkal? Tudják-e a dolgozók, hogy vészhelyzetben hova forduljanak?
- Vannak-e megfelelő szintű biztonsági intézkedések a használók, eszközök és források biztonságának garantálása érdekében?
- Megfelelő helyen látható-e a tűzvédelmi szabályzat? Rendszeresen ellenőrzik-e a tűzoltó berendezéseket? Kiképezték-e a dolgozókat a tüzesetek vagy vészhelyzetek során végzendő teendőkre?
- Biztosítják-e a biztonságos munkavégzés körülményeit a dolgozók és a forrásközpont használói számára, pl. jól tervezett (ergonomikus) munkapadok, a dolgozók számára változatos feladatok, és számítógépes munkavégzés esetén rendszeres szünetek biztosításával?
- Bátorítják-e a források környezetbarát felhasználását, pl. a papír-újrahasznosítást, a veszélyes anyagok, pl. festékpátronok megfelelő elhelyezését?

Ötlet

- ➔ Megtakarítást érünk el, ha megkérjük a használókat, hogy hozzák magukkal saját fülhallgatójukat, arról nem is beszélve, hogy ez egészségesebb is.

Biztosítás/kártérítési felelősség

- Tisztában vannak-e a biztosítási feltételekkel, a dolgozók és használók biztonsága és vagyontárgyai iránti felelősséggel (megfelelően tudatosítják ezt)?
- Tisztában vannak-e a készletek és eszközök biztosítási feltételeivel (pl. tűz, árvíz és lopás esetére)?
- Megtették-e a megfelelő biztonsági intézkedéseket az eszközök/források eltulajdonításának megakadályozásáért úgy, hogy azért a központ a lehető leghozzáférhetőbb maradjon?
- Ismerik-e minden dolgozó a használók személyes adataira vonatkozó biztonsági előírásokat (pl. adatvédelem)?

Gyakorlati kérdések

- Rendelkezik-e a forrásközpont ételek/italok fogyasztására, mobiltelefon/laptop használatára vonatkozó szabályzattal, és minek alapján hozták meg a szabályokat?
- Hogyan kezelik a szabadpolcos források rendben tartásának rutinszerű, de fontos feladatát? Egy vagy két dolgozó végzi, vagy közös feladat?
- Hogyan takarítják a forrásközpontot: rendelkeznek-e a képernyők/billentyűzet/fülhallgatók/videó-és magnófejek tisztításához, valamint a tantermek és munkahelyek takarításához szükséges eszközökkel?

Hasznos címek

- CERCLES**
Confédération Européenne des Centres de Langues dans l'Enseignement Supérieur/
European Confederation of Language Centres in Higher Education.
21 európai ország független egyesületeinek szövetsége.
www.cercles.org

Hasznos címek

- **CIEL Language Support Network:**
Az önálló nyelvtanulást támogató szervezet.
Letölthető CIEL kézikönyvek: gyakorlati útmutatók az önálló nyelvtanulás és az intézményi kontextusban használt tanmenetek integrálásához:
Handbook 2 – Managing independent language learning: management and policy considerations (Az önálló nyelvtanulás irányításának kérdései: irányítási és politikai kérdések).
<http://ciel.lang.soton.ac.uk>
- **Európai Bizottság** Oktatási és Kulturális Főigazgatóság
Nyelvek az oktatásban és képzésben
Socrates Program – Pályázati felhívások és űrlapok.
<http://europa.eu.int/comm/education/socrates/download.html>
Leonardo Program – Nyelvek a szakképzésben.
<http://europa.eu.int/comm/education/languages/actions/leonardo2.html>
Regionális és kisebbségi nyelvek.
<http://europa.eu.int/comm/education/langmin.html>
Lásd az **LRC portál** "Kiegészítő források" című részét is: www.lrcnet.org

H A S Z N Á L Ó K

A használók határozzák meg a forrásközpont tevékenységeit, valamint az általuk igényelt szolgáltatásokhoz szükséges eszközöket, forrásokat és felszereléseket. Ezért fontos ismerni a használók (vagy jövőző használók) körét, szükségleteit, a forrásközponttal szemben támasztott elvárásait, valamint azt, hogy mikor és hogyan fogják (vagy szeretnék) a kínált szolgáltatásokat igénybe venni.

Feltehetően egyetlen nyelvi forrásközpont sem fog az alább felsorolt valamennyi használói csoport számára szolgáltatást nyújtani. Azonban lehetnek még olyan új használói csoportok, amelyek profitálhatnának a szolgáltatásokból, esetleg nagy ráfordítás és átszervezés nélkül is lehetne javítani a meglévő használók kiszolgálását.

A célközönség sokféleképpen használhatja a nyelvi forrásközpontot. Napjainkban nem mindenki jelenik meg „személyesen”, mert a technika lehetővé teszi, hogy sokkal több „távhasználót” érjünk el, mint tíz vagy akár öt évvel ezelőtt. Gondos tervezéssel és némi leleménnyel a nyelvi forrásközpont olyan földrajzilag távol élő, vagy mozgáskorlátozott használók számára is hozzáférhető lesz, akik a forrásközpontban személyesen nem tudnak megjelenni.

A valamennyi használóval kialakított jó kapcsolatot, és a rendszeres visszajelzés megteremtésével biztosítják, hogy a központ valóban az általuk megkívánt szolgáltatásokat nyújtja, és hozzájárul a jó együttműködés kialakításához.

Célcsoportok

A felsoroltak közül melyik célcsoport használja (vagy használhatná) a forrásközpontot? Ezek a célcsoportok milyen sajátos igényekkel rendelkeznek?

Tanulók

- iskoláskorúnál fiatalabb használók
- iskolai tanulók (általános és középiskolai)
- nyelvi klubok
- egyetemi/főiskolai hallgatók (nappali és levelező tagozaton tanulók)
- felnőtt tanulók
- idősebb korosztályba tartozók
- szaknyelvet tanulók (üzleti/ipari/műszaki/szolgáltató szféra)

Oktatók

- tanárok (tanárjelöltek és gyakorló pedagógusok, az oktatás minden ágazatából)
- tanárképzők
- felnőttoktatási konzulensek
- szaknyelvi képzéssel foglalkozó oktatók

Döntéshozók a nyelvoktatásban és multiplikátorok

- oktatási szaktanácsadók és felügyelők

- döntéshozók
- az Oktatási Minisztérium és egyéb minisztériumok képviselői
- tantervfejlesztők
- vizsgaközpontok
- szakmai testületek/hálózatok/egyesületek

Intézmények, vállalatok és más érdekeltek

- kulturális intézmények
- kiadók
- műsorszolgáltatók
- kutatók
- tankönyvírók és tananyag-fejlesztők
- más nyelvi forrásközpontok (vagy oktatói központok)
- újságírók
- a nagyközönség

Esettanulmány

Nyelvoktatási és Kutatási Információs Központ (CILT), London

Szolgáltatás a használók széles körének

Az iskolai tanulókat a CILT közvetlenül nem szolgálja, legalábbis nem a fő tevékenységi körében. Azonban a CILT on-line könyvtárát használó évi több tízezer és a forráskönyvtárt személyesen felkereső több ezer személy között a fő csoportokban felsorolt valamennyi egyéb használónak nyújtunk szolgáltatásokat:

- pedagógusoknak,
- a nyelvoktatás döntéshozóinak,
- multiplikátoroknak,
- intézményeknek, vállalatoknak és más érdeklődőknek.

Az oktatás valamennyi ágazatának munkáját támogatjuk az általános iskolai (vagy akár iskoláskor előtti) oktatástól a felsőoktatáson át a munka világáig, beleértve a szakképzést és a szaknyelvi képzést.

Az említett valamennyi csoport sajátos igényekkel rendelkezik, és más-más célból élnek a CILT szolgáltatásaival:

- különféleképpen használják a CILT szolgáltatásait (személyesen, telefonon, postai úton, interneten, tanfolyamon, vagy valamilyen kiadvány révén);
- eltérő időpontokban van szükségük a CILT segítségére (eltérő napszakban, a tanév vagy karrierjük különböző időszakában);
- különböző szolgáltatásokat igényelnek (információ, tanács, források, képzés, kiadványok).

Ez természetesen befolyásolja szolgáltatá-

saink megtervezését és biztosítását.

Például:

- szorgalmi időszakban heti egy esti és szombat délelőtti nyitva tartással segítjük a tanárokat abban, hogy központunkat munkaidejükön kívül tudják felkeresni;
- létrehoztuk a "Comenius Központok" országos hálózatát azok számára, akik túl messze laknak ahhoz, hogy Londonba utazhassanak;
- "Információs tájékoztatókat" (melyből évi több mint 20.000 példányt készítünk) a világhálón is terjesztjük;
- számos regionális, országos és nemzetközi projektben veszünk részt, ami lehetővé teszi szélesebb rétegek elérését, valamint a szakértelem és szaktudás megosztását.

Számos alapvető módszer segítségével vesszük figyelembe a használók ilyen széles körének igényeit:

- jó kapcsolattartás a kollégák között, valamint a CILT különböző részlegei között;
- együttműködés és partnerkapcsolat külső szervezetekkel és projektekkel;
- a kapcsolattartás minden lehetséges módjának felhasználása;
- az információs-kommunikációs technológia integrálása (ICT), és az internet által nyújtott lehetőségek kiaknázása a távoli használók elérése, valamint a postai költségek és a késedelmek csökkentése érdekében.

Hozzáférés és kapcsolattartás

- Hogyan tartják a kapcsolatot a használói célcsoportjaikkal: személyesen/oktatókon/szaktanácsadókon/szórólapon/hirdetőtáblán/e-mailen/hírmondón... keresztül?

- Milyen tájékoztatást adnak az új használóknak?
  - A tájékoztatás rendszeres időközönként zajlik, vagy szükség esetén rugalmasan biztosítják?
- Hogyan segítik elő/bátorítják a használók és a forrásközpont közötti kommunikációt?
- Hogyan kezelik az egyéni/csoportos látogatás által megkívánt eltérő igényeket?
- Figyelembe veszik-e a csoportos látogatást, a rendelkezésre álló források számát az oktatási, a tanácsadói és az egyéni használat ütemezése során?
- Nyújtanak-e szolgáltatásokat a műszakilag kevésbé hozzáértő használók számára?

Speciális igényekkel rendelkező használók

- Milyen eszközökkel rendelkeznek a speciális igényeket támaztató és mozgáskorlátozott használók számára?
- Megvizsgálták-e a forrásközpont "hozzáférési szintjeit" (pl. tolokocsival közlekedők vagy a csoportos tájékoztatási körséták hozzáférési lehetőségét) a speciális igényeket támaztató/mozgáskorlátozott használók számára? Ismertették-e ezeket a használókkal és a potenciális használókkal?
  - Lehet-e javítani a forrásközpont megközelíthetőségén?
  - Élnek-e a dolgozók meglévő készségeivel, pl. jelnyelv ismeretével?
  - Tudják-e, hogy hová/kihez forduljanak, ha tanácsra van szükségük a forrásközpont megközelíthetőségének javításához?

Esettanulmány

Nyelv- és Beszédfeldolgozási Intézet (ILSP), Athén

Milyen módokon tart kapcsolatot az ILSP a használóival?

A Nyelv- és Beszédfeldolgozási Intézet a használók széles körének biztosít nyelvi forrásokat.

Fő használói csoportunk a görög és a nemzetközi tudományos és kutatói réteg. Ezen a csoporton belül azonban megkülönböztetünk bizonyos specifikus használói csoportokat, és ezekhez hozzárendeltünk olyan információkat és forrásokat, amelyek feltehetően érdeklik őket. Ezen használói információk tárolásához alakítottuk ki a „speciális érdeklődési területekre” vonatkozó adatbázisokat, amelyekben különböző kategóriák alapján megtalálhatók a tudósok, kutatók, hallgatók, döntéshozók, és egyéb csoportok. Így ki tudjuk választani, hogy melyik csoporttal vagy csoportokkal lépünk kapcsolatba egy bizonyos kérdés vagy téma kapcsán. Különböző módokon rendszeres kommunikációs kapcsolatot tarthatunk fenn valamennyi használókkal.

Az ILSP által alkalmazott fő kommunikációs eszköz a honlapunk (www.ilsp.gr). Amellett, hogy praktikus és gazdaságos kommunikációs eszköz, az internet gyors és a lehető legszélesebb rétegeket éri el. Használóink számára különösen jól alkalmazható, hiszen legtöbbjük rendelkezik számítógépes ismeretekkel, van internet hozzáférése, és kutatása vagy munkája során használja azt. Természetesen ajánlatos a honlapot gyakran frissíteni, és ismertetni valamennyi, a célközönség számára érdekes friss hírt. Az ILSP honlapját naponta frissítjük, és tartalmazza – egyebek közt – az ILSP korábbi, jelenlegi és jövőbeli rendezvényeit, tevékenységeit. A portál kétnyelvű (görög és angol), mivel sok használónk van Görögországon kívülről, és

a legtöbb tudós és kutató, aki nem beszél görögül, ért angolul. Természetesen, a forrásközpont honlapjának frissítési gyakorisága, és a használt nyelvek száma a központ költségvetésétől és a használók igényeitől függ.

Bármilyen hasznos és hatékony is az internet használata, más nyelvi forrásközpontokhoz hasonlóan mi is terjesztünk a használók csupán egy kisebb csoportját érdeklő információt. Erre a célra szolgálunk a szűkebb témát felölelő „hírmondóink”, melyek az interneten elérhető anyagok „magasabb szintű” változatai, és amelyek tudományos kutatási cikkeket vagy ismertetőket is tartalmaznak. Ezek közé tartozik a Logonavigation, egy humán nyelvi technológiákkal foglalkozó hírmondó, amelyet ingyen terjesztünk a téma iránt érdeklődő szakemberek körében.

Mint minden egyéb forrásközpontnak, ennél néha személyesebb kapcsolatot is kell teremtenünk célközönségünkkel, különösen, ha a használókat sürgősen tájékoztatni kell bizonyos rendezvényekről, tevékenységekről vagy kiadványokról. Ezért egyes használóit az ILSP időnként e-mail-ben vagy telefon útján keresi meg. Természetesen itt is fontos, hogy jól válasszuk ki az értesítendő használókat, hiszen így biztosítható, hogy közlendőnk valóban érdekli őket.

Végül pedig nagyon hasznosnak találtuk a célcsoportunk által feltehetően látogatott konferenciákon és kiállításokon való intézményi részvételt. Az ILSP egész évben számos ilyen rendezvényen vesz részt, a minél nagyobb közönség elérése érdekében.

Ötletek

- Vegyük figyelembe, hogy egyes használók (különösen az idősebb tanulók, vagy a tanulást megszokítás után folytatók) esetleg nem tudtak megismerkedni a számítógépek és a digitális technika használatával.
- A használók elérésének minden - a lehető legátfogóbb - módját használjuk ki.

Nyitás új használók felé

- Valóban a lehető legjobban használják ki a forrásközpont által biztosított eszközöket és szolgáltatásokat?
- Fontosnak tartják-e új használók toborzását?
  - Ha igen, tükröződik-e ez a reklámtevékenységben?
- Fontolóra vették-e, hogy a meglévő eszközöket és szolgáltatásokat hogyan lehet új célcsoportok számára elérhetővé tenni?
  - Tudják-e bővíteni a nyitvatartási időt?
  - Tudják-e a jelenleg meglévő eszközök és szolgáltatások némelyikét a távolban élő használóknak is nyújtani (telefonon, postai úton, interneten)?
- Meg tudnak hívni új célcsoportokat a kisebb kihasználtságú időszakokban (első alkalommal csak kipróbálásra)?
  - Eredményezhet-e ez bevétel növekedést, ami segít a forrásközpont küldetésének teljesítésében, és gazdagítja a forrásközpont tevékenységeit?
- Konzultáltak-e valamennyi érintettel (különösen a forrásközpont személyzetével) a tervezett fejlesztés vagy bővítés kapcsán?

Esettanulmány

Oktatási és Képzési Európai Központ (ECET), Szófia

„Happy Puppy” és „Linguapeace”: nyelvi forrásközpontok létesítése speciális csoportok (fiatal tanulók és békefenntartók) számára

Az Oktatási és Képzési Európai Központ (ECET), ami Bulgária szerte nyelvi és képzési központok hálózatával rendelkezik, az elmúlt három év folyamán helyiségeit, szakértelmét és szolgáltatásait két, egymástól nagyon eltérő új használói csoport: kisgyerekek és békefenntartók számára tette elérhetővé.

A kisgyerekek (6-12 éves korig) igényeinek kielégítéséről a „Happy Puppy Nyelvi Forrásközpontok” gondoskodnak, ahol a gyerekek „szabadidejükben”, iskola után és a szünetekben tanulnak angolul olyan modern módszerek használatával, mint például:

- játékos tanulás;
- önálló tanulás és felfedezés;
- interaktív, tanári segítséggel folyó tanfolyamok;
- multimédiás eszközök és az internet használata.

A „Békefenntartók Nyelvi Forrásközpontjai” kezdeményezés a „Linguapeace” nevű európai projekttel történő együttműködés során jött létre brit, holland és szlovák kollégák segítségével. A központok feladata a modern technika, valamint a modern és hatékony idegennyelv-tanítási módszerek integrálása a leendő békefenntartók nyelvtanulási folyamatába. Segítünk a tanulóknak megtalálni azokat az általunk kidolgozott releváns for-

rásokat, melyek hasznosak számukra az ilyen célú nyelvtanulás során.

Bár mindkét új használói csoport – a kisgyerekek és a békefenntartók – látszólag nagyon eltérő igényekkel rendelkeznek, mégis több közös pontot találhatunk a számukra nyújtott szolgáltatások terén:

- interaktív és multimédiás anyagok használata (különösen videó);
- a tanári segítség és az önálló tanulás kombinációja;
- az igényeiknek megfelelő anyagok és referencia-anyagok használatának megtanítása;
- a célnyelvi kultúra bevitel a tanterembe.

Az ECET Nyelvi Forrásközpontok szakértelmének és módszereinek segítségével, valamint új elemek (pl. katonai szöszedetek, személyre szabott értékelőlapok) bevezetésével / kidolgozásával sikerült ezeket az új használói csoportokat megnyernünk.

Nyitottságot, alkalmazkodó készséget és tanulási hajlandóságot kellett tanúsítanunk. Azt tapasztaltuk, hogy kifizetődött az a stratégia, miszerint erős oldalainkra építve, a fokozatosság elvének szem előtt tartásával dolgoztunk: szerény kezdet után akkor terjeszkedtünk, amikor megbizonyosodtunk arról, hogy az elképzelés bevált. A „Happy

Esettanulmány

Puppy” esetében az elmúlt két évben nyolc új regionális központot létesítettünk, és további hét „Linguaeace Nyelvi Forrásközpont” alapítását tervezzük 2006-ra. (www.linguaeace.net)

Nagyon sokat tanultunk abból, hogy ilyen

eltérő csoportokkal dolgozunk. Ebből adódóan magabiztosabban használjuk kreativitásunkat és képzelőerőnket, amikor azt fontolgatjuk, hogy milyen új csoport vehetné igénybe nyelvi forrásközpontjaink szolgáltatásait és eszközeit.

Hasznos címek

- **AbilityNet**
Brit székhelyű szolgáltató, amely a számítógép-használat és mozgáskorlátozottság témájával kapcsolatos ismereteket nyújt.
www.abilitynet.org.uk/content/home.htm
- **The Centre for Accessible Environments**
Brit jótékonyági szervezet. Ez a testület foglalkozik az épített környezet mozgáskorlátozott emberek számára történő megközelíthetőségével kapcsolatos információkkal és képzéssel.
www.cae.org.uk
- **CIEL Language Support Network**
Az önálló nyelvtanulást elősegítő szervezet.
Letölthető CIEL kézikönyvek:
Handbook 6 – Making independent learning accessible (Az önálló nyelvtanulás hozzáférhetővé tétele)
<http://ciel.lang.soton.ac.uk>
- **European Disability Forum**
www.edf-feph.org
- **Web Accessibility Initiative (WAI)**
A WAI a világháló hozzáférhetőségének fejlesztésére törekszik technológia, iránymelvek, eszközök, oktatás, kapcsolattartás, kutatás és fejlesztés segítségével.
www.w3.org/WAI
- **Web usability: Jakob Nielsen honlapja**
A világháló használhatóságával kapcsolatos források.
www.useit.com
Lásd az LRC portál “Kiegészítő források” című részét is: www.lrcnet.org

SZOLGÁLTATÁSOK ÉS FORRÁSOK

A forrásközpont szolgáltatásainak és a forrásoknak meg kell felelniük mind a használók igényeinek, mind a forrásközpont küldetés nyilatkozatának. Egy adott forrásközpont azonban nem szükségszerűen nyújtja az alább ismertetendő valamennyi szolgáltatást és forrásfajtát. A forrásközpont méretétől, elérhetőségétől és feladatától függ a szolgáltatások skálája és a támogatott nyelvek száma.

Tájékoztatással, a használók képzésével és szaktanácsadással elősegíthető a forrásközpont önállóbb használata. Míg a használók igényeinek megfelelő nyitvatartási idő, a források áttekinthető kategorizálása és kihelyezése azt szolgálja, hogy a használók a lehető legnagyobb haszonnal élhessenek a rendelkezésükre álló szolgáltatásokkal.

A használók, valamint a dolgozók visszajelzései segíthetnek a kínált szolgáltatások javításában és módosításában, valamint új fejlesztési irányvonalak kijelölésében. Amikor csak lehetséges, az új, jelentős fejlesztéssel járó szolgáltatások bevezetését megelőzően tanácskozzunk minden érintettel, illetve készítsünk megvalósíthatósági tanulmányt.

Szolgáltatások

Az alábbi szolgáltatások közül melyiket nyújtja a forrásközpont?

Pedagógiai segítségnyújtás

- tanítás, egyéni konzultáció
- nyelvtanulási szaktanácsadás
- tanárképzés (tanárjelölt és tanártovábbképző)
- szakmai továbbképző tanfolyamok
- a nyelvoktatás és nyelvtanulás fejlesztésére irányuló változások végrehajtása
- a követendő gyakorlat terjesztése
- innovatív gyakorlat elősegítése
- új kezdeményezések menedzsmentje
- saját források és értékelési anyagok kidolgozása
- értékelés
- mérés
- tanúsítványok kibocsátása
- a távoktatás/önálló tanulás támogatása
- források kölcsönzése (önálló vagy hálózati – egyesített katalógus)
- tájékoztatás új használók számára

Információs és tudakozó szolgáltatás

- tudakozódás (személyesen, telefonon, írásban és e-mail révén)
- referencia-szolgáltatás (beleértve az on-line hozzáférést)
- a kutatás megkönnyítése (pl. egyedi bibliográfia-listák)

- csoportos látogatások
- információterjesztés más szervezetek nevében (pl. EU információs pontként vagy kulturális intézmények számára)

Egyéb szolgáltatások

- a nyelvtanulás és a multikulturális tudatosság támogatása és terjesztése
- kutatás és fejlesztés
- kapcsolattartás (partnerkapcsolatok kialakításának előmozdítása és az adott szakterületen dolgozó különböző szervezetek és személyek együttműködésének elősegítése)
- egyedi szolgáltatások (kontextus-függő szolgáltatások, pl. tréningek és projektvezetés)
- kiadványok árusítása (saját kiadványok és a használókat érdeklő egyéb kiadványok)
- társadalmi és kulturális eseményeket tartalmazó program
- konferencia-szolgáltatás/tárgyaló helyiségek
- televíziós és rádiós adások felvétele
- fénymásolás (dolgozóknak/használóknak ... ingyen/költségtérítéssel?)

Műszaki szolgáltatások

- az összes eszköz folyamatos karbantartása és javítása (helyben, szervizben, a karbantartási szerződések megújítása)
- számítógépes hálózatok és szerverek működtetése (digitális anyagok tárolása)
- műholdas (vagy kábel-) tévé, vétel és üzemeltetés
- audio- és vizuális anyagok digitalizálása
- Web/Internetes támogatás tananyag-kidolgozáshoz
- eszközfelújítás
- újonnan kínált szolgáltatásokkal, ill. projektmunka kialakításához szükséges műszaki kérdésekkel és specifikációkkal kapcsolatos tanácsadás

Esettanulmány

Nemzeti Oktatási Bizottság, Finnország

Hogyan alkalmazzuk a Közös Európai Referenciakeretet a nemzeti kerettantervhez (NBE-FI)?

A jelenleg zajló finnországi nyelvi tantervi reform a következő sajátosságokkal rendelkezik:

- *Az érvényben levő kerettantervek meglehetősen bő teret adnak a helyi alkalmazás eltéréseinek, következésképpen a tag keretet alkotnak.*
- *Az idegennyelv-tanulásra vonatkozó országos felmérések eredményei alapján az oktatásbeli esélyegyenlőséget illetően egyre nagyobb kétségek merültek fel.*
- *Nagyobb összeegyeztetethez van szükség a különböző iskolák és oktatási intézmények tantervei között.*
- *A tanulói autonómia elősegítése érdekében szorosabb kapcsolatot kell létrehozni a tanítás, tanulás és értékelés között.*
- *Szükséges az oktatási szintek közötti haladás követése a nyelvsajátítás fejlődésének megítélésére.*
- *Szükséges a tanárok támogatása annak érdekében, hogy a jelenlegi kerettantervi feltételrendszeren belül megalapozott jegeket adjanak a középiskola befejezősekor.*

Az említett feladatok teljesítése érdekében a Nemzeti Oktatási Bizottság által életre hívott tantervi bizottságok kialakítottak egy, a Közös Európai Referenciakeret szintjein és leíró rendszerein alapuló skálát a finn középiskolák számára.

A legnagyobb és legnehezebb feladat a skála kialakítása volt, hiszen a Referenciakeret szintjei túl távol álltak ahhoz, hogy jeleznék a nyelvtudás kisebb mértékű fejlődését. Ezért ahhoz, hogy iskolarendszerünk szükségleteinek megfeleljenek, az eredeti szinteket kisebbekre kellett lebontani. Felismertük azt is, hogy a Referenciakeret által leírt legfelsőbb szintek ritkán érhetőek el az oktatási rendszeren belül.

A Referenciakeret A1 Minimumszintjét három részre bontottuk:

- *A1.1. A minimumszintű nyelvhasználat első szakasza;*
- *A1.2. Fejlődő minimumszintű nyelvhasználat;*
- *A1.3. Funkcionális minimumszintű nyelvhasználat.*

Esettanulmány

- Az A2 Alapszintet két részre bontottuk:
- A 2.1. Az alapszintű nyelvhasználat első szakasza;
  - A 2.2. Fejlődő alapszintű nyelvhasználat.
- A B1 Küszöbszintet két szintre bontottuk:
- B1.1. Funkcionális alapszintű nyelvhasználat;
  - B1.2. Folyékony alapszintű nyelvhasználat.
- A B2 szintet szintén két részre osztottuk:
- B2.1. Az önálló nyelvhasználat első szakasza;
  - B2.2. Funkcionális önálló nyelvhasználat.

Az általunk kialakított szintek és szintleírások érvényességének bemérésekor problémát okozott, hogy a tanárok a különböző szinteket eltérő módon értelmezik. Számos tevékenységet tervezünk, hogy a tanárokat is bevonjuk a folyamatba, és ezzel elősegítsük az egységes megközelítést. Ezek közé tartozik a szintleírások tanulmányozása, nehézségi sorba állítása, az eltérő rangsorok párbán történő összehasonlítása, stb. Ennek eredményeként született meg a javaslat a középiskola és a felső középiskola befejezésekor elért "jó" nyelvtudás standard szintjeinek meghatározására.

Esettanulmány

Innovációs és Képzési Központ (CINOP), Hollandia

A Holland Szaknyelvi Portfólió használata a holland szakiskolák nyelvi forrásközpontjaiban

A holland szakképző iskolákban lévő nyelvi forrásközpontoknak kettős feladata van: nyelvtanuláshoz használt források és anyagok, valamint a nyelvtanulást elősegítő szolgáltatás biztosítása az iskola egyéb szakmai tanszékei számára. Az Európai Nyelvi Portfólió projekt részeként a CINOP az SLO (Holland tantervfejlesztés) segítségével kidolgozta a Holland Szaknyelvi Portfóliót a Közös Európai Referenciakeret alapján.

A portfólió a nyelvtanuló szükségleteinek és haladása tudatosításának, valamint az oktatási és egyéb kontextusokban a haladás megjelenítésének új módja.

A Holland Szaknyelvi Portfólió (DVLP), az alapjául szolgáló Európai Nyelvi Portfólióhoz hasonlóan lehetővé teszi a tanuló számára haladásának nyomon követését, és az öt nyelvi készség terén elért nyelvi kompetenciája felmérését. A portfólió a nyelvtanuló tulajdonosa, aki megállapítja saját szükségleteit, rögzíti haladását, és ellenőrzi a saját maga által megállapított szükségletek teljesülését. A DVLP a Közös Európai Referenciakereten alapuló szintleírásokat tartalmaz, melyek példát hoznak a tanuló életében előforduló gyakorlati nyelvi szituációkra és egyben útmutatóként szolgálnak a tanuló önértékeléséhez. A holland szakképző iskolák támogatásakor a CINOP arra ösztönzi a tanulókat, hogy a DVLP segítségével állapítsák meg nyelvtudásuk vélt szintjét, majd a megfelelő szinthez tartozó objektív teszt kitöltésével ellenőrizzék feltevésük helyességét. Ennek alapján a tanuló össze tudja hasonlítani saját kompetenciáját a képzés végén elvárt szinttel. A kettő közötti eltérés alapján a tanuló meghatározhatja a további tanulás irányát a "Nyelvtanulási Monitor" (a CINOP által a tanulók számára kifejlesztett eszköz) alkalmazásával és egy mentor segítségével. Ez lehetővé teszi a különböző

készségek szükség szerinti fejlesztését, és a haladás újraértékelését a kurzus ideje alatt, amelynek alapján a továbbhaladás iránya módosítható.

Jelenleg a DVLP-t három szakképző iskola használja Hollandiában, és nyolc további iskolában van folyamatban a bevezetése. A DVLP folyamatos bevezetésének eredményeként reméljük, hogy rövid időn belül a szakképző iskolákban folyó nyelvoktatás nagy része a nyelvi forrásközpontba tevődik át. Ennek következtében a forrásközpontok anyagainak és forrásainak elrendezése is a Referenciakeret és a Portfólió szintjeihez fog kapcsolódni. Általában nem okoz nehézséget az anyagok nyelv, szakkurzus, készség és szint szerinti megjelölése, sőt még a szintleírások "Tud" állítások formájában történő hozzáfűzése sem. Annak érdekében, hogy a tanárok számára ezt a feladatot megkönnyítse, a CINOP kidolgozott egy, a szaknyelvi oktatásra vonatkozó keretet (Het Raamwerk Vreemde Talen voor het secundair beroepsonderwijs), ami a Referenciakeret adaptált változata.

A Referenciakeretet alkalmazó kis, független nyelvi forrásközpontok számára érdemes lehet megfontolni anyagaik fent említett módon történő osztályozását. Megfontolandó az Európai Nyelvi Portfólió használata is, mert az segíti a tanulókat abban, hogy figyeljenek saját szükségleteikre, ellenőrizzék és gondolják át haladásukat.

Az Európa Tanács által 2001 szeptemberében akkreditált Holland Szaknyelvi Portfólió on-line megtekinthető (angol és holland nyelven) a www.trefpunttalen.nl címen. (Klikkeljen a "taalportfolio BVE" majd a "downloads" azután a "European Language Portfolio for Vocational Education – English translation of the Dutch version" opciókra.)

Esettanulmány

CDI Univerzum, Távoktatási Központ, Ljubljana

Innovációs gyakorlat: változtatások a nyelvi forrásközpontban a tanulóközpontú hozzáállás támogatására az olvasás és a beszédképesség fejlesztése területén

Az elmúlt négy év során több, a tanulók olvasási és beszédképességének fejlesztéséhez kapcsolódó fontos változtatást hajtottunk végre a nyelvi forrásközpontban. Ezeket egy tanulóközpontúbb megközelítés bevezetésével kezdtük, különösen a források és a témák kiválasztásának területén.

Tanulóink többsége teljes munkaidőben dolgozó felnőtt, aki tovább- vagy átképzésen vesz részt. Sok esetben nyelvvizsgát kell tenniük ahhoz, hogy megfeleljenek egy másik szaktárgy képesítési követelményeinek (pl. elektronika vagy gépészet). Ezért tanulóinkat gyakran hátrányosan befolyásolják az időbeosztásukkal szemben támasztott egymással ellentétes követelmények, gyakrabban a hiányzások, a fejlődés megtorpanása, a rossz jegyek. Mindezek károsan befolyásolják a motivációt.

Elhatároztuk, hogy a "tanárközpontú" megközelítésről a "tanulóközpontú" megközelítésre váltunk a tanulói önállóság és ezáltal a tanulói motiváció növelése érdekében. Ennek megfelelően először meg kellett változtatnunk saját tanári hozzáállásunkat. Az anyagokkal, feladatokkal, médiával, órarendekkel és munkamódszerekkel kapcsolatos döntéshozatal helyett a különböző források kiválasztása, készítése és szervezése, valamint a tanulók önállóbb munkára történő felkészítése irányába toltuk el a hangsúlyt.

A nyelvi forrásközpont sokféleképpen segítheti elő a tanulóközpontú megközelítést. Az általunk bevezetett változásokat különösen hasznosnak találtuk az olvasás és a beszédképesség fejlesztése területén:

- **Olvasási készség:** kurzusaink szerves részét képezik a „kötelező olvasmányok”. Az olvasandó anyag kijelölése helyett azonban választható olvasmányok széles körét kínáljuk a tanulóknak. Körülbelül negyven címet felsoroló listát készítettünk, amelyen szerepelnek megfilmesített alkotások, vagy olyanok, amelyeket a tanulók korábban szlovén nyelven is olvashattak. Az anyagok használhatók a

forrásközpontban vagy kikölcsönözhető. A tanulók feladata a számukra érdekes, megfelelő vagy erőpróbát jelentő szintű tartalom megválasztása. Ebben segítjük őket, valamint segítünk nekik a tanulási folyamat céljának megfogalmazásában és tanáccsal látjuk el őket a különböző módszereket illetően, amelyekkel fel tudnak készülni a vizsgák olvasott szöveg értését ellenőrző feladataira. Bátorítjuk őket az internet használatára, ahol sok, az olvasott szöveg értését ellenőrző feladatot és sokféle olvasmányt találhatnak.

- **Beszédképesség:** korábban a szóbeli vizsgák kötött témákat tartalmaztak, amelyek gyakran túl általánosak voltak ahhoz, hogy felkeltsék a tanulók érdeklődését és ezáltal gyenge teljesítményt eredményeztek. Gyakran nem a tanulók nyelvi kompetenciájában volt a hiba, csak az érdeklődés hiánya miatt nem tudtak az adott témáról beszélni. Ezt a problémát úgy kezeltük, hogy megengedtük a tanulóknak, sőt bátorítottuk őket arra, hogy maguk válasszák ki saját beszédtemáikat. A forrásközpontban számos témát tartalmazó forrásokat hoztunk létre (gyakran internetes források segítségével) és, ahogy az olvasás esetében is, arra ösztönöztük a tanulókat, hogy vállaljanak felelősséget saját haladásukért. Az órákon valamennyi tanuló lehetőséget kap arra, hogy elmondja és alátámassza véleményét, illetve másokkal megossza gondolatait és nézeteit.

Nagyon biztatónak találtuk a tanulók olvasási és beszédképességében megmutatózó fejlődést. Érdekesebbé tette munkánkat, hogy a tanulók felkészülnek a munkájukhoz vagy hobbijukhoz kapcsolódó témákból, és ez sokkal jobban motiválja őket. A szóbeli vizsgák „emberközelibbé” váltak. A tanulók kevésbé találják megterhelőnek a vizsgákat. Az is ösztönzi őket, hogy a célnyelven a valós életükhöz kapcsolódó témákról beszélhetnek, így - nem meglepő módon - tudásszintjük és eredményük is javult.

Ötletek

- ➔ Hogyan kapcsoljuk össze a nemzeti tanterveket a Referenciakeret szintjeivel? Egy normakészítési modell (finn ötlet):
  - ▶ szervezzenek egy tapasztalt tanárokból álló csoportot, és ismertessék meg velük a Referenciakeret szintjeit és szintleírásait;
  - ▶ készítsék el a nemzeti viszonyoknak megfelelő teljesítményt mérő kategóriák leírását;

Ötletek

- ▶ csoportmunka és vita segítségével egyezzenek meg a kategóriák besorolását illetően;
  - ▶ állítsanak össze egyéni és csoportmunkában készített besorolásokat;
  - ▶ készítsék el, vizsgálják felül, majd véglegesítsék a teljesítménynormákat;
  - ▶ gyűjtsenek szakmai dokumentációt, valamint adatokat az érvényesség igazolására.
- Információs és tudakozódási szolgáltatások: ha egy témával kapcsolatban sok kérdés érkezik, érdemes megfontolni egy „Gyakori kérdések”-et tartalmazó anyag vagy információs szórólapok elkészítését, melyekkel idő takarítható meg és biztosítható a válasz állandó megfelelő minősége.

Források

Forma

- Az alábbiak közül mely forrásfajták találhatók meg a forrásközpontban?
  - **Humán:** tanárok, nyelvi tanácsadók, fogadó- és információs személyzet formájában?
  - **Nyomtatott:** könyvek, beleértve a tananyagokat, referenciakönyveket; folyóiratok, újságok/magazinok; egyéb reália; információs szórólapok; feladatlapok; poszterek; képkártyák; az eszközök és berendezések használatára vonatkozó használati útmutatók?
  - **Videó (vagy DVD):** oktatási/tananyagok; oktató videófilmek, filmek (esetleg célnyelvi feliratozással); televíziós vagy rádiós anyagokról készített felvételek?
  - **Élő műholdas/digitális közvetítések:** tévé vagy rádió (gyakran aktuális témákkal kapcsolatban)?
  - **Audio (kazetta, CD-ROM):** oktatási/tananyagok; audio-aktív összehasonlító források kiejtés gyakorlásához, rádiós anyagokról készült felvételek?
  - **Szoftver:** tananyagok (nyomtatott/grafikus/audio és videó elemekkel)?
  - **On-line:** internetes források (elektronikus folyóiratok, on-line adatbázisok, saját honlap, honlapcímek listája, a világháló)?

Tartalom

- Milyen „tartalmat” igényelnek a különböző használói csoportok?
  - **Tanulók (valamennyi oktatási szektorból):** tananyagok; tanulási stratégiákra vonatkozó metodikai segítséget/irányítást nyújtó feladatlapok; referencia-anyagok, tankönyvek és segédanyagok; autentikus anyagok (pl. újságok); nyelvtanulási játékok és szoftverek; specifikus témákat feldolgozó dossziék/mappák?
  - **Pedagógusok és más használók:** tananyagok/tankönyvek; referenciaanyagok; autentikus anyagok; alkalmazott nyelvészet; a nyelvoktatással és nyelvtanulással kapcsolatos alapvető módszertani könyvek, kereszttantervi tevékenységeket elősegítő anyagok, vizsgák, törvények, tudományos és egyéb folyóiratok, célnyelvi televíziós és rádiós felvételek?

Esettanulmány

Idegen Nyelvi Forrásközpont (CRLE), Barcelona

Különböző formájú források és használatuk

Központunk fő használói a közoktatásban és az oktatás egyéb szektoraiban dolgozó nyelvtanárok. Foglalkoztatási politikánk része, hogy másodállásban alkalmazunk olyan nyelvtanárokat, akiknek van tanítási gyakorlatuk, rendelkeznek forrásközpontokkal kapcsolatos szakértelemmel, valamint elkötelezettek az újítások (pl. európai projektekben vagy helyi kísérleti projektekben való részvétel, tanárképzés vagy tankönyvírás) iránt.

Az alaptantervekben és a szakosító tanter-

vekben előírt különböző idegen nyelveket oktatóknak és tanulóknak a CRLE munkatársai szaktanácsadást illetve támogatást biztosítanak az alábbi módon:

- *szaktanácsadás és támogatás ösztöndíjak, tananyagok, innovációs projektek, stb. kérdésében személyes megkeresésre (előzetes megbeszélés alapján), vagy telefonon és e-mail útján;*
- *on-line katalóguson keresztül hozzáférhető audiovizuális anyagok kölcsönzésével (www.xtcc.es/cgi/mediateca_crle);*

Esettanulmány

- rendszeresen frissített intézményi honlap (www.xtec.es/crle) segítségével, ahol a tanárok találhatnak:
  - letölthető segédanyagokat, melyeket a CRLE dolgozott ki és publikált az új módszerek terjesztése, vagy új oktatási irányvonalak bemutatása céljából (például: mintaleckék és általános és középiskolai oktatási irányelvek angol, francia és német nyelvhez);
  - innovatív programok ismertetését és jelentkezői határidejét;
  - honlap katalógusokat, amelyek hasznosak lehetnek a közoktatásban elsősorban tanított három idegen nyelv esetében;
  - Internet a tanórán c. projektet (szakmai anyagok biztosítása a tanulóhoz, on-line oktatási témák – www.xtec.es/aulanet), amely két angol nyelvű kurzus tananyagát tartalmazza középiskolák számára és egyet az általános iskola felső tagozata / középiskolák alsóbb osztályai számára;
  - kérésre tanárok vagy hivatásos tananyagfejlesztők által készített elektronikus tanulási segédanyagokat.

Kínálunk továbbá:

- eszközöket (hardver és szoftver) minden állami iskola idegennyelv-oktatásához;
- tananyagokat a Katalóniában található 80 tanárközpont számára (azaz decentralizált hozzáférés biztosítása);

- előirányzott költségvetést innovatív iskolai projektek végrehajtásának támogatásához;
- egyedi tanárképzési és forrásanyagokat, valamint kiadványokat az innovatív projektekben részt vevő iskolák számára.

Vizsgaközpontunk segítségével felnőtt nyelvtanulóknak és tanáraiknak a következő forrásokat is tudjuk biztosítani:

- az önálló tanulás segítéséhez angol, francia és német nyelvű hivatalosan elismert vizsgák korábbi feladatlapjait on-line, interaktív tesztek formájában (www.xtec.es/crle/eoi), beleértve videóklipet az Európa Tanács Közös Európai Referenciakeretének B1 szintjéhez;
- hivatalosan elismert vizsgák korábbi feladatait katalán, angol, francia, német, olasz, orosz és spanyol nyelvből, a Referenciakeret B1 és B2 szintjén;
- hivatalosan elismert vizsgák példákklá történő ismertetését (angol, baszk, francia, görög, holland, japán, katalán, kínai, német, olasz, orosz, portugál és spanyol nyelvből) két különböző szinten, a Referenciakeret B1 és B2 szintjén.

A forrásokhoz való hozzáférés különböző módjainak, valamint a hozzáférhető különböző formátumoknak köszönhetően a használók széles körét érjük el.

Esettanulmány

Izlandi Egyetem Nyelvi Központja, Rejkjavik

Internetes források készítése a tanulók munkájának megjelentetésével a világhálón

Az Izlandi Egyetem Nyelvi Központjában öt idegen nyelvet tanítanak az irányított önálló tanulás módszerével: az angol, dán, francia, német és spanyol nyelvet. Az irányított önálló tanulási program keretében az oktató hetente egy órában foglalkozik négy-hat fős csoportokkal. Ettől eltekintve a hallgatók az oktatók felügyelete mellett önállóan tanulják a nyelvet.

A tanév két félévből áll, mindkettő tizenhárom hetes. Az őszi félévben a témák széles skálájával foglalkoznak, míg a tavaszi félévben a kurzusok két-három fő témakört ölelnek fel, melyekből a hallgatók két témát választanak ki érdeklődési körüknek megfelelően.

A félév első óráját a tájékozódásnak és a célok kitűzésének szentelik. A hallgatók az oktató és a többi hallgató segítségével a témakörökből kettőt kiválasztanak. Ennek következtében a kurzusok kb. tíz speciális témával foglalkoznak, és minden egyes hallgató körülbelül hét héti dolgozik egy bizonyos témán. A témák lehetőleg a hallgatók hazájához kapcsolódnak. Úgy gondoljuk, hasznos számukra,

hogy a célnyelven kommunikáljanak a célnyelvet anyanyelvként beszélőkkel: például idegenvezetés, nemzetközi üzletkötés, vagy konferencián való részvétel esetében.

A következő két órán a kiválasztott témákkal kapcsolatos fontos viták és informális előadások folynak. Ezek célja a kommunikatív kompetencia fejlesztése és a témák kidolgozása annak érdekében, hogy a hallgatók vázlatot készíthessenek, megismerjék a felhasználható forrásokat és megtervezhessék a részletesebb tartalmat.

A negyedik, ötödik és hatodik órát elsősorban a témák írásbeli kidolgozására szánjuk a ciklikus újraírási módszer segítségével: a hallgatók értékelik egymás első próbálkozását, elvégzik a javításokat, majd beadják azt az oktatónak további értékelés céljából. Ezt követően kiselőadást tartanak a témából. Ebben a szakaszban a kiselőadásokat fel lehet venni videóra, vagy meg lehet hívni olyan személyeket, akiknek a célnyelv az anyanyelv. A hallgatók elkészítik a végleges írott változatot, majd azt megjelentetjük a Nyelvi Központ Forum Islandiae nevű honlapján.

Esettanulmány

A tanulmányok megjelentetésével olyan hiteles fórumot teremtünk, ami arra ösztönzi a hallgatókat, hogy megfeleljenek a világháló anyagaival szemben támasztott szokásos publikációs követelményeknek, pl. a nyelvhelyesség, szerkesztési koherencia, magas szintű szókincs, a linkek használata és a szöveg vizuális megjelenítése terén. Visszajelzést kapnak a nyelvterületen születtettől, akiket felkérünk arra, hogy írjanak a cikkről rövid recenziót, melyet felteszünk ugyanarra a honlapra. Így a hallgatókat arra ösztönözzük, hogy böngésszenek a honlapon, és a 'baráti értékelést' saját tanulási folyamatuk részeként hasznosítsák.

A hetedik hét során valamennyi tanuló ír-

os önértékelést készít. Ezen kívül olyan értékelő megbeszéléseket is tartunk, melyeken a hallgatók reflektálnak a saját tanulási folyamatukra és haladásukra. Új nyelvi célokat vitatunk meg és tűzünk ki. Jövőhagyjuk a második témát, vagy új témákat választunk. A tanfolyam második felében ugyanez a folyamat ismétlődik.

A tanfolyam végére a hallgatók:

- az önálló tanulási készségeket és önvizsgálatot fejlesztő nyelvi tevékenységek és folyamatok széles skáláját ismerik meg;
- megismerkednek az önértékelés és baráti kritika előnyeivel;
- felismerik a rövid- és hosszú távú nyelvi célok kitzésének fontosságát.

Ötletek

- Bátorítsuk a használókat saját anyagaik elkészítésére! Lektorálás után ezek felvehetők az intézményi anyagok listájára.
- A használókat is tekintjük forrásnak: páros tanítás, párban tanulás vagy cserék segítségével.
- Azáltal, hogy autentikus mesekönyveket adunk kölcsön a szülőknek, erősíthető a fiatal tanulók kapcsolata az idegen nyelvvvel, valamint a szülőknek az idegen nyelvi szóbeliség terén mutatott magabiztossága is.
- Interaktív anyagok tervezésekor és kidolgozásakor használjuk fel az interneten található ingyenes programokat.
- Szoftver vásárlásakor ellenőrizzük, hogy a csomagok használhatók-e a hálózaton, fejleszthetők-e, stb.
- Érdemes figyelni a kiadók honlapjait, mivel vannak, akik ingyenes forrásmintákat biztosítanak. Gyakran kínálnak ingyenes példányokat, különösen, ha a központ használói tanárok.
- A források gyors továbbadása érdekében kísérjük figyelemmel a kölcsönzött anyagokat.

Beszerzési politika

- Rendelkeznek-e szerzési politikával? Ki írja és milyen gyakran vizsgálják felül?
- Kapcsolódik-e ez a forrásközpont küldetésnyilatkozatához, a használók szükségleteihez és a biztosított eszközökhöz?
  - Meghatározza-e a gyűjtemény terjedelmét és összetételét?
  - Milyen nyelveket kell támogatniuk és milyen szinten?
  - Hány példányra (vagy szoftver-használati engedélyre) van szükség az egyes forrásokból?
  - Jól együttműködnek a tanárokkal annak biztosítása érdekében, hogy az általuk a tanulóknak ajánlott források megfelelő számban álljanak rendelkezésre?
- Hozzáférhető-e a szerzési politika a használók számára? Ha igen, hol és hogyan?
  - Véleményezhetnek-e/tehetnek-e szerzésre vonatkozó javaslatot?
- Hogyan biztosítják a piacon megtalálható források ismeretét?
  - Rendszeres-e a kapcsolatuk kiadókkal/tananyagírókkal – szerepelnek-e az új forrásokról értesítendő listáján?
  - Hogyan találnak megfelelő forrásokat a kevésbé gyakran használt, tanult és tanított nyelvekhez és kisebbségi nyelvekhez? Gondoltak-e arra, hogy a nagykövetségek és más kulturális szervezetek segítségét kérik, vagy internetes forrásokat keressenek?

Ötlet

➔ A használók beszerzéssel kapcsolatos javaslatait gyűjtsük kérdőíven.

Katalogizálás

- Hatékony-e a jelenleg használt katalogizálási és osztályozó rendszer?
- Ki férhet hozzá a katalógushoz: dolgozók, jelenlegi használók, potenciális használók?
- Hogyan hozzáférhető a katalógus?
  - Nyomtatásban/on-line (szabadon vagy jelszóval)?
  - Rendelkeznek-e felhasználóbarát, de kellőképpen részletes katalógus-használati útmutatással mind a használók, mind a dolgozók számára?
- Egybevág-e a katalógus és a katalogizálási rendszer a beszerzési politikával?
- Ha változásokat terveznek, felméri-e a meglévő rendszereket és teauruszokat?
- Szükséges-e a nyilvántartás MARC-kompatibilitása (EU katalógus esetében) vagy az csak a saját dolgozók és használók számára készült?
- Lehetővé teszi-e a katalógus a források példányszámának, helyének, a kölcsönzés folyamatának kövését, stb.?

Esettanulmány

Az Európa Tanács Élő Nyelvek Európai Központja (ECML), Grác, Ausztria

Új könyvtárkezelő rendszer beszerzésének lépései az ECML dokumentációs- és forrásközpontjában az on-line katalógus megalkotása céljából

Az ECML jelenlegi gyűjteménye körülbelül 3.800 dokumentumból áll. 1995 óta a dokumentációs- és forrásközpont olyan adatbázist használ, amely nem teszi lehetővé a katalógus on-line használatát. 2001-ben az ECML eldöntötte, hogy ezt a rendszerét modern és hatékony katalógusra cseréli annak érdekében, hogy:

- *lehetővé váljon a forrásainak napi 24 órás hagyományos, és elektronikus hozzáférhetősége, kölcsönzése a szakemberek és más érdeklődők számára;*
- *megfeleljen a könyvtár az automatizálás alapvető igényeinek (beszerzés, katalogizálás, keresés, terjesztés, archiválás, beszámolók és statisztikák, WebOPAC, stb.).*

Első lépésként tanulmányoztuk a dokumentációs és forrásközpont jelenlegi és esetleges jövőbeli szükségleteit, majd meghatároztuk a projektben érdekeltel körét.

A szükségletek felmérésekor figyelembe vettük az intézmény általános felépítését és tevékenységeit (mivel az ECML az Európa Tanács kihelyezett intézménye), a meglévő infrastruktúrát, a rendelkezésre álló forrásokat, a különböző szinteken felmerülő nehézségeket, és az elvárásokat.

A jelenlegi helyzetet a következő módszerekkel elemeztük:

- *megbeszélések az ECML és az Európa Tanács érintett dolgozóival;*
- *részvétel az Osztrák Könyvtárak Egyesületének éves kiállításán;*
- *részvétel egy helyi szolgáltató által szervezett, a legújabb könyvtári szoftvereket ismertető tájékoztatón;*

- *könyvtári rendszerekre és szolgáltatókra vonatkozó releváns információk gyűjtése. Ezen lépések során alaposan tájékozódhatunk a forgalomban levő és szóba jöhető szoftverek tulajdonságairól.*

Meghatároztuk a funkcionális, műszaki (multitáshking, multiprocessing, multiszkrípt, párhuzamos elérés, többnyelvű környezet, technológia, hardver, biztonság...) valamint standardizációs követelményeket, és azokat a versenytárgyalási hirdetményben „elvárt” és „járulékos” tulajdonságok néven tüntettük fel.

- *A tenderfelhívást Európa szerte tizennégy szolgáltatóhoz juttattuk el (elsősorban az Egyesült Királyságba, Németországba és Franciaországba), melyek közül nyolc többé-kevésbé részletes ajánlatot nyújtott be.*
- *Összehasonlító táblázatok segítségével értékeltük, hogy az ajánlatok mennyire feleltek meg a tender követelményeinek és előzetes becslést készítettük.*
- *Az árak alapján véve a gyűjtemény méretének, a felhasználói engedélyek különböző szintjeinek és számának függvényében változtak.*

A kiválasztott rendszer a legjobb és leggazdaságosabb szoftvert biztosítja. Nagy használói létszámmal (többek között az Európa Tanács) rendelkezik, minden követelményünknek megfelel. Megfelelően rugalmas is, nincs szükség nagymértékű változtatásokra az egyedi igények miatt, mely változtatások a rendszer továbbfejlesztésekor problémát jelenthetnének, és megfelel minden szükséges szabványnak. A szolgáltató tökéletesen ismeri a sikeres alkalmazás követelményeit. Ezenkívül az ECML igénybe veheti az

Esettanulmány

Európa Tanács központi könyvtárának szakértelmét és támogatását is.

Az elkövetkező időszakban (2002–2003) adatkonvertálást, és az Európa Tanács Európai Oktatási Tezaurusának megfelelő átindexe-

lést tervezünk (bár az új rendszer át tudja venni az ECML saját jelölési terminológiáját), majd a használói csatlakozási felület egyéni arculatának kialakítását, a katalógus népszerűsítését és a használhatósági teszteket tervezzük.

Esettanulmány

Nyelvoktatási és Kutatási Információs Központ (CILT), London

Az on-line CILT katalógus létrehozása

Már akkor elterveztük, hogy a CILT katalógust on-line elérhetővé tesszük, amikor azt 1996-ban számítógépre vittük. Reméltük, hogy ennek köszönhetően az Egyesült Királyságban és azon kívül is olyan hasznos bibliográfiai eszközt nyújthatunk a használóknak, melynek segítségével megtalálják a szükséges forrásokat és anyagokat akkor is, ha személyesen nem tudnak eljutni a könyvtárba.

Nehéznek bizonyult a nyilvántartás átalakítása a néha meglehetősen homályos eredetű vagy nagyon eltérő formátumú kiadványok és anyagok esetében, amikor ISBN szám alapján történő megszokott azonosításuk nem volt lehetséges. Nem rendelkeztünk a feldolgozáshoz szükséges személyzettel és eszközökkel. Az általunk e feladat elvégzésével megbízott cégnél sem voltak olyan alkalmazottak, akik az információkat a megkívánt a számos nyelven megfelelően bevihették volna. További nehézség volt, hogy az adatokat korlátozott méretű mezőbe kellett beírni, ami gyakran információ csonkításhoz vezetett. Egy katalógus pontatlanságát bizonyos mértékig ellensúlyozhatja a személyzet segítsége. Ilyen segítségre azonban az on-line katalógus használatakor nem lehet számítani.

Az on-line katalógus OPAC szolgáltatása meglehetősen nyilvánvaló választás eredménye volt. Gyorsan rájöttünk, hogy a katalógusrendszereket és az OPAC szolgáltatásokat általában egységesítik, így nehéz és költséges lenne, ha más, nem a katalógushoz tervezett OPAC márkát szeretnénk használni. Mivel az általunk használt katalógusrendszer eredetileg nem rendelkezett hálózati OPAC szolgáltatással, megfontoltuk azt a lehetőséget is, hogy másik katalógizáló rendszert vezetünk be. Szerencsére erre végül

nem volt szükség.

Amint eldöntöttük, hogy melyik hálózati OPAC szolgáltatást fogjuk használni, és megismerkedtünk annak lehetőségeivel, megkezdhetjük az on-line katalógus létrehozásához szükséges előkészületeket.

A következő előkészületeket tettük:

- általános adatfrissítés, beleértve a helymeghatározást és a kiadással kapcsolatos adatok átírását, mivel ezek gyakran rossz mezőbe kerültek;
  - a már említett okok miatt ez hatalmas munka, de elvégzése alapvető fontosságú ahhoz, hogy a távoli használók teljes mértékben ki tudják aknázni a katalógust;
- a katalógus használatára vonatkozó útmutatások megírása:
  - mielőtt ezt megtehettük volna, a gyakorlatban kellett alaposan megismerkednünk a katalógus nyújtotta lehetőségekkel. Annak érdekében, hogy a lehető legtöbbet segítsünk használóinknak, nem csupán érthető útmutatást akartunk adni, hanem a szoftverfejlesztő cég által megadott példák helyett a mi használóinkra vonatkozó példákat is készítettünk;
- weblap készítése, amelynek segítségével a katalógust a CILT honlapjába illesztettük:
  - ez nagyon fontos feladat volt, és már a kezdetekben érdemes tudakozódni ez ügyben, ha a forrásközpont egy nagyobb szervezet része. A feladatot a CILT webmesterével együtt végeztük el.

A pozitív visszajelzések alapján úgy gondoljuk, hogy megérte a fáradozást.

Ötletek

- A hálózati OPAC kiválasztásakor igényeljük az alábbi jellemzőket:
  - a szöveg egyedi igények szerinti kialakításának lehetőségét;
  - vonzó és könnyen érthető csatlakozási felületet;
  - keresési lehetőséget minden jelentős információt tartalmazó mezőben, vagyis nemcsak szerző, cím és téma alapján;
  - egyidejű keresést egyenél több mezőben;

Ötletek

- ▶ adatkiválasztási és nyomtatási lehetőséget.
- Építsünk a már meglévő és működő rendszerekre és szakértőkre, ahelyett, hogy „újra feltalálnánk a kereket”.
- A forráskatalógus felújítása kiváló alkalom minden hozzá kapcsolódó rendszer és munkamódszer felülvizsgálatára (mi automatizálható, mely feladatok törölhetőek ...).

Források elhelyezése

- Hogyan férhetnek hozzá a forrásokhoz a használók?
  - Mérlegelték-e kellő gondossággal a zárt- illetve szabadpolcos megoldást, vagyis azt, hogy a használók maguk vehetik le a polcra a forrásokat, vagy (egyres) forrásokat biztonsági okokból adódóan a sze-mélyzetnek kell kiadnia?
- Téma, nyelv, szint vagy más rendszer szerint vannak-e a források csoportosítva és elhelyezve?
- Elősegíti-e a források elrendezése az önálló használatot (szabadpolcos rendszer, könnyen átlátható, vonzó elrendezés)?

Esettanulmány

Luxemburgi Nyelvi Központ (CLL), Luxemburg

Különböző nyelvű források kezelése: nyolc nyelvű anyagok elrendezése és bemutatása szabadpolcos forrásközpontban

Luxemburg soknyelvű ország, lakossága több mint 100 különböző nemzetiséghez tartozik. A luxemburgi általában jól beszélik a három hivatalos nyelvet (luxemburgi, német és francia), és alapszinten ismernek még egy idegen nyelvet: például az angolt, spanyolt, olaszt vagy portugált.

Iskolánk tükrözi az ország nyelvi sokszínűségét: a tanulók háttere igen különböző, hisz a világ minden tájáról valók. Következésképpen a forrásoknak és tananyagoknak is nagyon változatosnak kell lenniük, és meg kell felelniük mind a magas szintű nyelvtudással rendelkezők, az átlagok és az abszolút kezdők igényeinek is, akik közül egyesek alacsony betűvetési készséggel rendelkeznek.

Médiatárunkban a tanulók nyolc nyelven találhatnak forrásokat: francia, német, angol, luxemburgi, holland, olasz, spanyol és portugál nyelven.

Az általános információkat, útmutatásokat és szabályokat három nyelven tüntettük fel. Mivel nem akartunk csupán írásos útmutatásra hagyatkozni, színek és ikonok segítségével jelöljük anyagaink csoportosítását.

- Minden nyelvhez hozzárendeltünk egy szintet. Például az angol nyelvű jelentkezési lapok, feladatlapok, kazetta- és CD borítók, stb. rózsaszínűek.

- Minden nyelven belül is csoportosítottuk az anyagokat:

- szint alapján (kezdő = piros pont; középhaladó = sárga pont; haladó = kék pont);

- készségek alapján (minden készségnek van saját azonosító ikonja).

A bejárat előtt található nagy táblán látható a csoportosítási rendszer nagyméretű képe.

A forrásközpont a következő anyagokkal rendelkezik:

- autentikus anyagok:

- magazinok, újságok, regények, képregények, játékok, dalok, filmek és dokumentumfilmek;

- nyelvtanulást segítő kiadványok:

- tankönyvek, szótárak, audio- és videokazetták, CD-k, CD ROM-ok, speciális tanulási célokhoz használható könyvek és kazetták;

- speciális anyagok:

- feladatlapok önálló tanuláshoz;
- tesztek.

A nyelvtanulás és multikulturális tudatosság terjesztése, támogatása

- Milyen szerepet játszhat a forrásközpont a nyelvtanulás és a multikulturális tudatosság terjesztése, és támogatása területén? Melyek a célcsoportok?
  - Tudják-e a munkájuk részeként fejleszteni a multikulturális tudatosságot, és segíteni a nyelvtanulás területén működő projektek, társaságok és kulturális testületek tevékenységét?
  - Egy hálózat (bármilyen szerény legyen is) központjaként tudnak-e információt adni az érdeklődőknek a többiek által szervezett tevékenységekről, valamint részvételi lehetőségekről együttműködések ill. partnerkapcsolatok létrehozása érdekében?

Esettanulmány

Máltai Egyetem Nyelvi Központja, Málta*Multikulturális tudatosság fejlesztése a nyelvtanulás segítségével*

Mivel a kultúra mindent áthat, ha a nyelvoktató nem rendelkezik a különböző kultúrák nyelvtanulási kontextusba ötvözéséhez szükséges tudatossággal, ismeretekkel és készségekkel, megrövidíti a nyelvtanulót. Ezért forrásközpontunk igyekszik az alábbi problémáknak figyelmet szentelni:

- tanárok és tanulók különböző nyelvekkel, illetve a nyelvekhez fűződő kultúrákkal kapcsolatos attitűdjeinek;
- a tanulók nyelvi nehézségeinek;
- a tanárjelöltek és gyakorló tanárok által kifejezésre juttatott képzési igényeknek;
- olyan képességeknek, amelyekkel a tanárok nem rendelkeznek, de a multikulturális tudatosság terjesztéséhez fontosnak tartanak;
- a sokféleség támogatásának a tanórán.

A kultúra pozitív és negatív hatással is lehet a nyelvórára. Amennyiben negatív hatása

van, konfliktushoz és megosztáshoz vezethet. Ha pozitív hatása van, segíti a nyelvtanulást. Forrásközpontunk arra törekszik, hogy olyan eszközöket, forrásokat és anyagokat biztosítson a nyelvtanároknak, amelyek segítségével a különféle kultúrák elfogadására és tiszteletben tartására irányuló nyitottságot tudják fejleszteni a tanórán. Így a tanulók lehetőséget és bátorítást kapnak arra, hogy maguk válasszák meg, hogy hogyan osztják meg tanulási tapasztalataikat. Ezt szóbeli projektek révén érik el, amelyek különböző témákkal kapcsolatos vitát, valamint írásos feladatokat jelentenek. Ezek során a tanulókat arra bátorítják, hogy nyíltan fejtsek ki törekvéseiket. A forrásközpontban található különböző nyelvi csomagok ösztönzik a közös tanulást, a kiscsoportos tanulást és az eltérő kulturális háttérű forrásanyagok használatát.

Esettanulmány

Pedagógus-továbbképzési Módszertani és Információs Központ (PTMIK), Nyelvi Továbbképzési Iroda, Veszprém, Magyarország*Interkulturális tudatosság fejlesztése a nyelvi forrásközpontban rendezett több kultúrát összekötő témájú rendezvények segítségével*

Azt tapasztaltuk, hogy egy bizonyos témában több kultúrát összekötő témájú rendezvények tartása az egyik legjobb mód a tanulók interkulturális kérdések iránti érdeklődésének és nyelvtanulás iránti motiváltságának erősítéséhez. Különösen sikeresnek bizonyultak a központunk által rendezett, több különböző kultúrát összekötő témákkal kapcsolatos iskolán kívüli versenyek. Kedvenc témánk az „ünnepek”, mivel ezek a mindennapi élet részét képezik és minden kultúrához különböző ünnepek kapcsolódnak. Ez lehetővé teszi, hogy a tanulók összehasonlítsák a különböző kultúrákat, miközben interkulturális tudatosságuk ösztönösen fejlődik. A versenyek segítségével nemcsak a gyerekeket, hanem tanáraikat és gyakran szüleiket is be tudjuk vonni, ami a forrásközpont használói körének növekedéséhez vezet.

Fontosnak tartjuk, hogy a tanulók játékos és motiváló formában ismerkedjenek meg a versenyek világával. Ezért az általános iskola alsó- és felső tagozatos tanulói számára előszeretettel hirdetünk művészeti és képzőművészeti versenyeket. Általában rajzokat vagy poszttereket várunk, pl. arra kérjük a gyerekeket, hogy a célkultúra egyik ünnepéhez kapcsolódó szokást vagy hagyományt ábrázoljanak. Ez nemcsak kreatív és élvezetes feladat, hanem némi kutatást is igényel a tanulótól. A felső tagozatos és középiskolai tanulók feladatai fokozatosan egyre nehezednek, pl. fordítás, olvasás, fogalma-

zás, projektmunka vagy vetélkedő formájában.

A rendezvény szervezésekor számos tényezőt kell figyelembe venni. Ha rajzversenyt szervezünk, a beküldött munkákat megfelelő helyen kell kiállítani, hogy a forrásközpont legtöbb látogatója láthassa azokat. Ez a legjobb rajzok kiválasztásában is segít, mivel megkérjük a látogatókat, hogy szavazzanak a szerintük legjobban sikerült alkotásokra.

Azt tapasztaltuk, hogy a gyerekeket a legjobban az iskolákon keresztül tudjuk értesíteni a rendezvényeinkről. A verseny meghirdetése után elegendő időt kell biztosítani:

- a versenyművek elkészítésére és beküldésére (figyelembe véve a postai késedelmeket);
- a legjobb művek kiválasztására;
- a versenyzők meghívására a díjátadási ünnepségre.

Tapasztalataink szerint ezek a lépések általában négy-öt hetet vesznek igénybe, tehát pl. egy karácsonyi versenyt november közepén meg kell hirdetni.

Úgy találtuk, hogy a díjátadás legélvezetesebb módja, ha “partit” szervezünk a legjobb versenyzők számára, ahol találkozhatnak a rendezőkkel és egymással, játszhatnak, különböző feladatok és versenyek segítségével még többet megtudhatnak a választott

Esettanulmány

témáról. Az összejövétel programja a versenyzők számától és korától függ. Például karácsonyi verseny esetében:

- az alsó tagozatos tanulók általában karácsonyi dalokat hallgatnak és énekelnek, rajzolnak, karácsonyi játékokat játszanak vagy barkácsolnak. Mivel az ilyen korú gyerekek csak egy nyelvet tanulnak az iskolában, társalgásra a célnyelvet használjuk, és ha szükséges, a gyerekeket kísérő tanárok segíthetnek;
- a felső tagozatos és középiskolai tanulók nehezebb (de azért élvezetes) feladatokat kapnak, melyek lehetnek pl. drámajáték, vetélkedő, olvasási verseny, írásbeli feladatok, internetes keresés, rögtönzött kiállítás rendezése a forrásközpont anyagai és eszközei felhasználásával ... A feladatok végzése közben a tanulók mindkét, az iskolában tanult nyelvet használják (például angol és német nyelvet) és más, számukra ismeretlen nyelvekkel is „próbára tesszük” őket. A konkrét feladatok több kultúrához kapcsolódó ismereteken és élményeken alapulnak. A tanulók összehasonlíthatják saját kultúrájuk és a célnyelvi kultúra hagyományait, utalhatnak a közelmúlt eseményeire, megvitatathatják a kortárs tanulók életét és érdek-

lődési területeit, beszámolhatnak nyaralási élményeikről...

A résztvevők optimális száma a terem méretétől, valamint a szervezők és segítők számától függően körülbelül 30–35 tanuló. Az összejövétel ne legyen túl hosszú. Azt tapasztaltuk, hogy a díjátadással és a frissítők felhasználásával együtt egy 90–120 perces rendezvény a legmegfelelőbb.

A díjak a rendelkezésünkre álló forrásoktól függenek: ingyenes tagság, könyv, poszter, képeslapok, írószer, stb. A könyvkiadók általában bőkezűen adnak kisebb díjakat, például könyvet, könnyített olvasmányt, posztert, matricát vagy kitűzőt. Más szponzorok néha értékesebb ajándékokat is felajánlanak. Szóba jöhetnek például CD-k, rövid tanulmányutak vagy nyelvtanfolyamok főleg idősebb nyelv-tanulók kiemelkedő teljesítményének, vagy többéves részvételének jutalmazásához.

Ezek a rendezvények kiváló reklámalkalmak is, tehát hívják meg a helyi sajtó képviselőit. A meghívóban ismertessék céljaikat és terveiket, adjanak rövid összefoglalót a nap témájáról és a nyelvi forrásközponttal kapcsolatos háttér-információkról.

Új szolgáltatások bevezetése

- Van-e olyan a már említett „szolgáltatások” között, amelyet jelenleg nem kínálnak, de rendelkeznek a hozzá szükséges eszközökkel, és amelynek használói (vagy potenciális új használói) hasznát vehetnék?
- Bővíthetik-e jelenlegi szolgáltatásaikat? Például:
  - még több nyelv kínálatával;
  - távoktatási modulok vagy internetes források bevezetésével;
  - a központ megnyitásával új használói csoport előtt, pl. képzési alkalmakra a kiadói/műsorszolgáltatói/egyesületi vagy egyéb intézményi kapcsolatok segítségével;
  - a többi közeli forrásközponttal vagy más, bizonyos területekre szakosodott forrásközpontokkal felvett kapcsolattal vagy kölcsönös megállapodások megkötésével.

Ötlet

- ➔ Mielőtt a forrásközpont bővítésébe fognánk, vegyük számba a meglévő szolgáltatásokat és forrásokat.

Hasznos címek

- 📄 **American Library Association**
Különböző könyvtári szoftverek összehasonlító elemzése.
www.ala.org
- 📄 **CIEL Language Support Network**
Önálló nyelvtanulás támogatása
Letölthető CIEL kézikönyvek – gyakorlati útmutatók az önálló nyelvtanulás tantervi és intézményi kontextusba helyezéséről:
Handbook 3 – Resources for independent language learning: design and use (Források az önálló nyelvtanuláshoz: tervezés és használat)
Handbook 5 – Supporting independent language learning: development for learners and teachers (Az önálló nyelvtanulás támogatása: fejlődés tanároknak és tanulóknak)
<http://ciel.lang.soton.ac.uk>

Hasznos címek

- **Közös Európai Referenciakeret: Nyelvtanulás, nyelvtanítás, értékelés**
 A Referenciakeret olyan átfogó dokumentum, amely leírja:

  - ▶ a kommunikációhoz szükséges kompetenciákat;
  - ▶ az ehhez kapcsolódó ismereteket és készségeket;
  - ▶ a kommunikációs helyzeteket és életterületeket.
 Elősegíti a tanítási és tanulási célok és módszerek világos meghatározását és biztosítja a nyelvtudás értékeléséhez szükséges eszközöket.
www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/education/Languages/Language_Policy/Common_Framework_of_Reference/default.asp#TopOfPage
- **EBLUL – European Bureau for lesser used languages** (A kisebb nyelvek Európai Hivatala)
www.eblul.org
- **Európai Nyelvi Portfólió**
 Az Európai Nyelvi Portfólió olyan dokumentum, amelynek segítségével azok, akik nyelvet tanulnak vagy tanultak – akár iskolában akár iskolán kívül – feljegyezhetik és átgondolhatják a nyelvtanulással és a kultúrával kapcsolatos tapasztalataikat.
<http://culture.coe.int/portafolio>
- **Lingua katalógus**
 A nyelvtanulási anyagok on-line katalógusa, amely a Socrates-Lingua program támogatásával jött létre.
http://europa.eu.int/comm/education/socrates/lingua/catalogue/home_en.htm
- **Lingu@net Europa**
 A nyelvtanítást és képzést támogató többnyelvű forrásközpont. Információt nyújt és linkeket ajánl Európából és az egész világról bármely élő nyelv tanításával és tanulásával kapcsolatos minőségi on-line forráshoz.
www.linguanet-europa.org
- **MARC katalógus rendszer**
 A MARC számítógépes katalógusrendszerének megértése.
<http://lcweb.loc.gov/marc/umb/umbhome.html>
- **TESOL Arabia Learner Independence Special Interest Group**
 IL/ILC anyagok kiválasztásának alapvető kritériumai.
<http://ilearn.20m.com>
 Lásd az *LRC portál* "Kiegészítő források" című részét is: www.lrcnet.org

ESZKÖZÖK

A forrásközpont létesítésekor a gondos tervezés segíthet a meglévő épületek, bútorok és eszközök legjobb kihasználásában. Ezeket a kérdéseket akkor is figyelembe kell venni, amikor a használók vagy a szolgáltatások körének bővítésére készülnek. A gondos tervezés segít lépést tartani az oktatási technológia fejlődésével is, ami nagy feladatot ró a forrásközpontokra.

Ez az a terület, ahol sokat lehet tanulni a régebbi központoktól és azok eddigi tapasztalataiból – akár hibáiból is. McCall és Gardner, Miller és Riley különböző elrendezéseket mutatnak be diagram formájában, és rengeteg praktikus tanácsot, ötletet kínálnak. A CERCLES hírlevél minden számában más forrásközpontot mutat be alaprajzzal és a szolgáltatások ismertetésével kiegészítve. A legtöbb szakember azt javasolja, hogy mielőtt belefognak forrásközpontjuk létesítésébe, vagy szolgáltatásaik, vagy a berendezés nagyszabású bővítésébe kezdenek, tanácskozzanak más forrásközpontok koordinátoraival és látogassanak el minél több központba.

A bútorok és eszközök kiválasztása és a forrásközpontban történő elhelyezése során szem előtt kell tartani a kényelmi, gyakorlati és biztonsági szempontokat. Ha lehetséges, az eszközök és bútorok tervezése egyszerre történjen, hiszen az egyik tervezése és elhelyezése befolyásolja a másikat.

Helyiségek

Kialakítás/helykihasználás

- Hol található a forrásközpont – földrajzilag (a város központjában vagy szélén) és/vagy az intézményen belül (egy részleg részeként vagy önállóan)?
  - Mennyi változtatást lehet végrehajtani/mennyit tudnak ráfordítani a hely át/kialakításához (forma/elrendezés/színek, stb.)?
  - Van-e hely a szükséges/ esetleges bővítéshez?
- Van-e a forrásközpontnak alaprajza (pontos méretekkel)?
- Ösztönzi-e a forrásközpont elrendezése, kialakítása és légköre a kommunikációt úgy, hogy egyben lehetővé teszi a csendes egyéni tanulást is?
- Átgondolták-e, hogy a hely kihasználásával hogyan lehet segíteni és támogatni az önálló tanulást?
- Figyelembe vették-e a társasági szempontokat/a használók interakciós igényét?
- Kellemes-e/barátságos-e a környezet?
- Az alábbi „területek” közül melyekre van szükség/igény a forrásközpontban?
  - A források nyitott, szabadpolcos kihelyezése, csendes tanulásra szolgáló terület vagy olvasóterem;
  - audio/videó/számítógépes eszközök használatához megfelelő terület;
  - „zsibongó”;
  - kényelmes ülések informális beszélgetéshez;
  - recepció/információ/kölcsönző ill. forráskiadó pultok;
  - tudakozódási/tanácsadási pult;
  - a források kihelyezéséhez szükséges hely/könyvtár;

- szórólapok elhelyezésére szolgáló hely/hirdetőtábla/bemutató sarok;
  - plenáris ülésre alkalmas termek;
  - kis tantermek/üléstermek;
  - nyelvi laboratóriumok;
  - tolmácsfülkék;
  - személyzeti irodák;
  - archívumok tárolására alkalmas helyiségek;
  - fénymásoló helyiség;
  - tananyagfejlesztésre alkalmas munkahely;
  - hangstúdió;
  - büfé (használóknak és/vagy dolgozóknak);
  - a használók személyes holmijának (kabát/táska/esernyő) tárolására szolgáló hely;
  - mosdók.
- Figyelembe vették-e a következő tényezőket (a praktikusság, kényelem és biztonság szempontjából)?
- az egy tanulóra eső szükséges hely;
  - a bútorok közötti mozgást biztosító tér;
  - a mozgáskorlátozott használók igényeinek megfelelő tervezés;
  - világítás (beleértve a képernyők tükröződését, az ablakok helyzetét);
  - színösszeállítás;
  - hőmérséklet (beleértve a berendezések által fejlesztett hőt);
  - zavaró zajok;
  - csatlakozók (beleértve a használók laptopjához szükségeseket is)/telefon dugók/elektromos vezetékek helye
  - a szerverek és kábelek elhelyezkedése és térigénye;
  - antenna/parabola-antenna elhelyezése (és megközelíthetősége a karbantartáskor);
  - telefonos/számítógépes hálózati csatlakozók helye;
  - tárolóhely (források/eszközök/a tanulók személyes holmijai);
  - polcok/kiállítás helye.

Esettanulmány

Luxemburgi Nyelvi Központ (CLL), Luxemburg

Könyvtárból tanulói központ: egy hagyományos iskolai könyvtár átalakítása modern multimédiás tanulóközponttá

A Luxemburgi Nyelvi Központ (CLL) a luxemburgi Oktatási Minisztérium által finanszírozott állami nyelviskola felnőtteknek.

A jelenlegi CLL forrásközpont 2000 februárjáig egy kis könyvtár volt (szinte eldugva) az épület második emeletén. A könyvtár, amit akkor főleg tanárok használtak, egyetlen könyvtáros által vezetett önálló egység volt. A könyvtáros nem követte az intézmény pedagógiai fejlődését, és nem ismerte a tanulók változó igényeit sem.

A kínált nyelvtanfolyamok számának, illetve változatosságának növekedése, valamint a tanulói igények növekvő differenciálódása miatt mind a tanárok, mind a vezetőség ráébredtek a régi könyvtár hiányosságaira: egyértelműen fejlesztésre volt szükség. Az új forrásközpontnak a korábbinál kellemesebb, használóbarát helyé kellett válnia,

ahol az anyagok mind a tanárok, mind a tanulók számára hozzáférhetőek, és ahol a hiányzás miatt lemaradt tanulók felzárkózhatnak a tanfolyam többi tagjához, vagy átnevezhetik a tananyagot.

Ezen célok megvalósítása érdekében a médiatár központibb helyre került – egy nagy terembe az első emeleten. Mindezt egy tanárcsoport által készített terv alapján szerveztük át. A tervet a tanulói igények és a szociokulturális háttér előzetes felmérése alapján készítettük el. A közelben berendeztünk egy számítógépes termet is, ahová számítógéppel támogatott nyelvtanuláshoz használható szoftvert telepítettünk.

Az anyagokat a négy készség, valamint különböző „vizsgák” és „tankönyvek” köré csoportosítottuk. Minden anyagot színekkel jelöl a tanulók előrehaladási szintje szerint

Esettanulmány

(kezdő, középfokú, haladó). Egy tanári csoport megoldó kulccsal ellátott feladatlapokat dolgozott ki, amelyek segítségével a tanulók önállóan dolgozhatnak egy bizonyos nyelvi kérdésen. Ugyanebből a megfontolásból az önálló tanulást bátorító tanfolyamok szervezésébe fogtunk, melyeknek részeként heti egy órát a központban tartottunk.

A rendszer egésze azonban kevés tanulói önállóságot tett lehetővé. Valójában az új létesítmény pedagógiai filozófiájának megfogalmazása és a „küldetésnyilatkozat” hiányzott. Az emiatt bekövetkező stagnálás ideje alatt a legtöbb tanár felhagyott a „heti egy óra a forrásközpontban” modullal, és visszatért a hagyományos osztálytermi rendszerhez, a tanulókra hagyva, hogy használják-e a médiatárát. A katalógus további akadályt jelentett, mivel nem felelt meg a tanulói igényeknek.

Azóta azonban pozitív változások történtek:

- beszereztünk egy számítógépes rendszert a források kezeléséhez;
- több multimédiás anyagot vásároltunk;
- beszereztünk három (a világhálóhoz csatlakoztatott) számítógépet;
- egyre több tanuló kezdte használni a központot.

Az átalakulás végső lépéseként 2000-ben a CLL egy nagyobb, újabb épületbe költözött.

Az intézmény különböző tanszékeit képviselő tanárokból álló csoportot hoztunk létre, hogy közösen fogalmazzák meg a központ pedagógiai filozófiáját és segítsenek az új könyvtárosnak a központ irányításában.

A központi elhelyezkedés az új helyen (földszinten, a főbejárattal szemben) tükrözi a multimédiás forrásközpont nyelvtanulásban betöltött mai szerepét. Mivel az intézmény nagyobb hangsúlyt kíván fektetni a tanulói önállóság fejlesztésére, a médiatárát különösen használóbarát módon alakítottuk ki:

- a tanulók könnyen hozzáférnek a kihegyezett anyagokhoz;
- a bejárat előtt egy nagy ábra illusztrálja a polcokon található ikonok és az anyagok elrendezési kategóriái közötti kapcsolatot;
- a különböző területeket (hallás utáni szövegértés, videó, olvasó fülkék) jól látható jelekkel láttuk el;
- tájékoztatókat szervezünk a tanulóknak; a központi pultnál kapható feladatlapok segítenek az anyagok megtalálásának gyakorlásában, valamint a médiatár szabályainak megértésében;
- a központot egy általános igazgató, egy pedagógiai igazgató és egy asszisztens vezeti szoros együttműködésben a tanárokkal és a menedzsmenttel;
- hamarosan használatba vehető az online katalógus is.

Ötlet

- ➔ Ha a forrásokhoz „biztonsági címkét” használunk, gondoljunk a kiadópu(t)ok/ a ki- és bekapcsoló érzékelők elhelyezkedésére, és vegyük figyelembe az épület kijáratait és a biztonsági rendszereket.

Bútorok és berendezések

Bútorok

- Milyen bútorra van szükségük a használóknak ahhoz, hogy a központ forrásait és szolgáltatásait a lehető legjobban kihasználhassák: asztalok/ íróasztalok/ székek/kiállító szekrények/fogasok vagy zárható szekrények/szemeteskosarak?
- Átgondolták-e, hogyan illik a bútor a forrásközpont egészébe: elrendezés, helykihasználás, berendezések magassága, átjárók szélessége, világítás, fűtés, szellőzés, színhasználat szempontjából?

Ötlet

- ➔ Gondoljunk a bútorok több célt kielégítő használhatóságára – a háromszög alakú asztalokat mindenféle kombinációban és alakzatban el lehet rendezni.

Berendezések

- az alább felsorolt berendezések közül melyek szükségesek ahhoz, hogy a forrásközpont hatékony szolgáltatást nyújtson a használóknak, és a rendelkezésre álló forrásokat a lehető legjobban kihasználja?
  - számítógépek,
  - nyomtatók,

- szkennerek,
- műholdas (vagy kábel) televízió + parabola-antenna,
- szöveghallgatásra alkalmas helyek,
- hordozható magnók vagy CD lejátszók,
- video/DVD nézésre alkalmas helyek,
- fülhallgatók,
- hangfelvétel készítésére alkalmas hely (esetleg hangstúdió),
- nyelvi laboratóriumok,
- fénymásoló,
- gyorsmásoló (magnókazettához),
- kasírozógép,
- papírvágó gép,
- könyvkötő gép,
- görgős könyvtálcák,
- címkenyomtató,
- bélyegzők (az anyagok megjelöléséhez).

(N.B. a műszaki fejlődésnek megfelelően ezt a listát bővíteni kell.)

- Biztosítanak-e megfelelő útmutatást és képzést a személyzetnek és használóknak az eszközök helyes használatával kapcsolatban?
- Ahol lehetséges, állíthatók-e a berendezések a használók testmagasságának megfelelően, (pl. számítógépes székek)?
- Ismerik-e a berendezési tárgyak potenciális szállítóit, és együttműködnek-e velük?
- Figyelembe vették-e a berendezések vásárlása előtt a felmerülő költségek között a beszerelés, állandó karbantartás vagy karbantartási szerződések, a fejlesztés és az esetleges sérülések javításának költségét?

Ötletek

- A forrásközpont nagyszabású és drága fejlesztése előtt érdemes „tenderfelhívást” küldeni a szállítóknak.
- Rögzítsük a fülhallgatókat, különben „önálló életet élhetnek”.
- Jobb egy számítógéppel kezdeni, mint számítógép nélkül. Ne felejtsük el, hogy lehetnek olyan vállalatok, amelyek meg szeretnének szabadulni a „rég” hardvertől.
- Sok idő takarítható meg a személyzetnek, ha a berendezésekhez alapvető használati utasítást mellékelünk.

Kiírások és jelölések

- Milyen kulcsfontosságú információkra van szükségük a használóknak (a forrásközpontban és azon kívül): nyitva tartás, szolgáltatások, tájékoztató?
- Van-e a kiírásoknak felismerhetően egyedi stílusa?
- Használatra ösztönöznek-e? Van-e világos közlendőjük?
- Aktuálisak-e, cserélik-e rendszeresen őket?
- Rendelkeznek-e a kiírások/jelek megkülönböztető színekkel a nyelv/tanfolyam/szint/téma alapján?
- Gondolnak-e arra, hogy használóbarát színeket és betűtípusokat válasszanak (pl. nem összetéveszthető színek színvak használók számára, sans serif betűtípusok vagy ikonok dyslexiás használók számára)?

Ötletek

- Az időbeosztás gyakran változik egy forrásközpontban. A University of A Coruña ipari formatervezés szakos hallgatói fából nagyon szép órarendet készítettek, mozgatható lapocskákkal. A különböző órákat jelképező szimbólumokat műanyag öntapadó címkékre fénymásoltuk, amelyeket később a lapocskákra ragasztottunk. Az órarend készítésének leírása az APIGA webhelyén olvasható (www.apiga.org).
- Ne zsúfoljuk tele a falat feliratokkal, mert akkor nem szentelnek azoknak figyelmet!

Hozzáférés és környezet

Hozzáférés

- Kértek-e tanácsot ahhoz, hogy az épületet/bútorokat és berendezéseket a lehető legnagyobb mértékben használó baráttá tegyék mozgáskorlátozott és speciális igényekkel rendelkező látogatóik számára?

(Lásd a „Használók” részben a „Hozzáférés” című bekezdést is.)

Környezet

- Kihasználják-e a lehető legteljesebb mértékben a természetes világítást és szellőzést?
  - Megoldható-e „üdítő” elemek, például növények (ahol lehetséges), télikert vagy erkély használata?

A használók rendelkezésére álló egyéb szolgáltatások

- Biztosítanak-e büfét/helyet a használók személyes holmijainak (kabát/táska/esernyő) /lehetőséget hordozható PC használatára?

A rendelkezésre álló eszközpark megismertetése és bővítése

- Ismeri-e minden potenciális használó a központ eszközeit és szolgáltatásait?
- Gondolnak-e új központ kialakításakor a későbbi bővítésre?
- Már működő központ esetében átgondolták-e, hogyan tudnának terjeszkedni, hogy helyet tudjanak adni új használóknak/szolgáltatásoknak?
  - Több helyre, vagy a meglévő lehetőségek jobb kihasználására van szükség?

Hasznos címek

- Nyelvi forrásközpontok ismertetése a *CERCLES* közlönyben:
www.cercles.org
- *Information and communications technology for language teachers (Információs és kommunikációs technológia nyelvtanárok számára)*
ICT4LT Module 3.1 'Managing a multimedia language centre' ("Multimédiás nyelvi központ menedzsment")
www.ict4lt.org/en/en_mod3-1.htm
Lásd az *LRC portál* "Kiegészítő források" című részét is: www.lrcnet.org

Hivatkozások

- Abuja, G, 'Access and resource centres' pp 70–76 in ZSE workshop report No. 45 on *Sprachen-Ressourcenzentren in Europa* (Graz: Zentrum für Schülentwicklung, 2001). Letölthető: (www.sprachen.ac.at/downloads: section 'Autonomes Lernen und Ressourcenzentren')
- Albero, B, 'Les centres de ressources langues: interfaces entre matérialité et virtualité' in *Etudes de Linguistique Appliquée*, 112: 469–482 (1998)
- Benson, P, and Voller, P, szerkesztők, *Autonomy and independence in language learning* (Longman, 1997)
- Bosch, M, *Autonomia i aprenentatge de llengües* (Editorial Grao', 1996)
- CERCLES (colloquium papers) *Language Centres: Planning for the New Millenium* (CERCLES, 1997)
- CRAPEL *Mélanges CRAPEL*, 22 (1995) Spécial: Centres de Ressources
- Dam, L, *Learner autonomy 3: From theory to classroom practice* (Authentik, 1995)
- Esch, E, szerkesztő, *Self-access and the adult language learner* (CILT, 1994)
- Fernández-Toro, M, *Training learners for self-instruction* (CILT, 1999)
- Gardner, D, and Lindsay, M, *Establishing self-access: from theory to practice* (Cambridge University Press, 1999)
- Grigoriadi-Svensson, M, 'La mise en place d'un centre de ressources: considérations logistiques et pédagogiques' in *Les Langues Modernes*, 3: 31–37 (2000)
- Holec, H, *Autonomy and foreign language learning* (Pergamon Press, 1980)
- Ingram, D, *Language centres: their roles, functions and management* (Amsterdam: John Benjamins, 2001)
- Kenning, M-M. 'Creating an infrastructure for autonomous learning: the resource catalogue' in *System*, Vol 24, 2: 223–231 (1996)
- Little, D, szerkesztő, *Self-access systems for language learning* (Authentik/CILT, 1989)
- McCall, J, *Self-access: setting up a centre* (Manchester: British Council, 1992)
- McDevitt, B. 'Learner autonomy and the need for learner training' in *Language Learning Journal*, 16: 34–39 (1997)
- Mozzon-McPherson, M, and Vismans, R, *Beyond language teaching towards language advising* (CILT, 2001)
- Pemberton, R et al, szerkesztők, *Taking control: autonomy in language learning* (Hong Kong University Press, 1996)
- Poteaux, N, 'Conception et fonctionnement des Centres de Ressources de Langues f l'université de Strasbourg: reconcilier avec l'apprentissage des langues' pp25–37 in ZSE workshop report No. 45 on *Sprachen-Ressourcenzentren in Europa* (Graz: Zentrum für Schülentwicklung, 2001) letölthető: (www.sprachen.ac.at/downloads: section 'Autonomes Lernen und Ressourcenzentren')

Poteaux, N, and Ginet, A, *Language resource centres: shifting from the teacher's perspective to the learner's perspective* (Graz: report on European Centre for Modern Languages workshop, 5/99). Letölthető: (www.ecml.at/documents/reports/WS199905E.pdf)

Riley P, Id. 'Notes on the design of self-access systems' in CRAPEL (op cit)

Scheffel-Dunand, D, 'Médiathèque virtuelle au service de l'enseignement et de la recherche' in *Etudes de Linguistique Appliquée*, 112: 495–504 (1998)

Sheerin, S, 'Self-access: State of the art article' in *Language Teaching*, 24(3)–143–157 (1991)

Yeung, L, and Hyland, F, 'Bridging the gap: utilising self-access learning as a course component' in *RELC Journal*, Vol 30, 1: 158–174 (1999)

Közreműködők

Projekt koordinátor

UK – CILT: the Centre for Information on Language Teaching and Research (Nyelvoktatási és Kutatási Információs Központ) küldetése „Nagy Britannia idegen nyelvi kapacitásának növelése az oktatás és képzés minden szintjén és szektorában”. A forrásközpontok országos hálózatának központja, a Lingu@net Európa, az Interneten található virtuális Nyelvi Forrásközpont koordinátora.

www.cilt.org.uk
www.linguanet-europa.org

Közreműködők: Lid King, Philippa Wright, Michael Hammond, Imke Djouadj, Kita Jiwani

Központi partnerek

ECML: the European Centre for Modern Languages of the Council of Europe (az Európa Tanács Élő Nyelvek Európai Központja) ausztriai székhelyű intézmény, mely a nyelvtanulás és nyelvtanítás területén folyó újításokat támogatja. Célja a követendő gyakorlat legjobb kihasználása, az Európa minden részéről származó szakértők közötti párbeszéd és csere elősegítése, kutatási projektek támogatása négyéves középtávú programok keretében. Minden forrás elérhető a honlapján:

www.ecml.at

Közreműködők: Josef Huber, Catherine Seewald

Generalitat de Catalunya
 Departament
 d'Ensenyament

ES – CRLE: Centre de Recursos de Llengües Estrangeres (Idegen Nyelvi Forrásközpont) küldetése az idegennyelv-oktatás és -tanulás fejlesztése, valamint a katalán oktatási szektor tantervei alkalmazásához kapcsolódó innovatív gyakorlat támogatása. A Katalán Oktatási Minisztérium részeként áll a nyelvtanárok és a katalán tanári központok hálózatának szolgálatában.

www.xtec.es/crle

Közreműködők: Dolors Solé, Natalia Maldonado, Francesca Vidal

Kiadó

GR – KE: Kastaniotis Editions. A Kastaniotis Kiadót 1968-ban alapították. A KE katalógusa ma több mint 3.000 címet tartalmaz, és több mint tíz éve ez a kiadó adja ki évente a legtöbb új könyvet Görögországban.

www.kastaniotis.com

Zoobidon+ Communications a KE-vel közösen tervezte meg és alakította ki az LRC portált.

www.zoobidon.com

Közreműködők: Maria Kantirou, Dimitris Kalabalikis, Areti Vassiloglou, Panos Zevgolis, Michalis Loukianos, George Agathos

Hálózati partnerek

AT – ÖSpK: Österreichisches Sprachen-Kompetenz-Zentrum (Osztrák Élő Nyelvi Oktatási Központ) a nyelvtanítás és nyelvtanulás terén folyó innovációk központja. Profilja a nemzetközi kooperáció, projektek kivitelezése a nyelvtanulással kapcsolatos innovációk területén, valamint kapcsolattartás és a projektteredmények terjesztése Ausztriában.

www.sprachen.ac.at

Közreműködők: Gunther Abuja; Anita Keiper

BG – ECET: Europejski centar za obuchenie i kvalifikacija (Oktatási és Képzési Európai Központ) feladata a „nyelvtanulás elősegítése, a nemzetközi színvonalnak megfelelő nyelvi képzési programok és tanítási módszerek kialakítása és bevezetése”. Ez a legnagyobb iskolarendszeren kívüli képzést nyújtó intézmény Bulgáriában, a Nyelvi és Üzleti Európa-iskolák országos hálózatának központja.

www.europeschools.net

Közreműködők: Boian Savtchev, Pepa Docheva, Velin Tourmakov

CZ – CU: Univerzita Karlova, Ústav jazykové a odborné přípravy (Károly Egyetem, Nyelvi és Speciális Képzési Intézet) tudományos és oktatási intézet, melynek szakterülete a cseh nyelv tanítása külföldieknek, valamint cseh és külföldi anyanyelvűek felkészítése egyetemi tanulmányaikra.

www.ujop.cuni.cz

Közreműködő: Zdenka Pražáková

ES – APIGA: Asociación de Profesores de Inglés de Galicia (Galíciai Angol Nyelvtanárok Egyesülete) önkéntes szervezet, amely a kisgyermekkortól egyetemi szintig, állami és magánintézményekben tanító, kezdő és gyakorló angol nyelvtanárok szakmai fejlődését támogatja. Az éves konferencia és rövid, intenzív tanfolyamok szervezésén kívül forrásközpontot is fenntart, magazint és egyéb anyagokat jelentet meg, részt vesz európai pályázatokban; és parlamenti érdekcsoportként is működik.

www.apiga.org

Közreműködők: *María José Brey, Luis Murado, Xosé Calvo, Anita Demitroff*

Guardo

ES – CFIE: Centro de Formación del Profesorado e Innovación Educativa (Pedagógus-továbbképzési és Oktatás-fejlesztési Központ) Guardo és Saldaña területén (Palencia) biztosít pedagógus-továbbképzési tanfolyamokat, támogatást nyújt tanároknak oktatási innovációk területén. 32 központot összefogó regionális hálózat tagja.

<http://centros5.pntic.mec.es/cpr.de.guardo>

Közreműködő: *María Luz Martínez Seijo*

OPETUSHALLITUS

FI – NBE: Opetushallitus/Utbildningsstyrelsen (Nemzeti Oktatási Bizottság) iskolák tulajdonosainak és igazgatóinak, tanároknak, döntéshozóknak és a munka világa számára biztosít fejlesztési, értékelési és információs szolgáltatásokat. Három fő területe az oktatás-fejlesztés, az oktatás-értékelés és támogató szolgáltatások biztosítása.

www.oph.fi/english

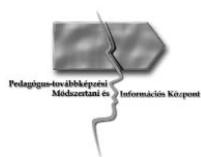
Közreműködők: *Kalevi Pohjala, Anneli Tella, Birkitta Leppänen*

GR – ILSP: Instituto de Estudios de la Lengua y el Aprendizaje, IEA (Nyelv- és Beszédfeldolgozási Intézet) feladata a nyelvi technológia fejlesztése Görögországban. Elsősorban elméleti, alkalmazott és számítógépes nyelvészet, természetes és műszaki nyelvfeldolgozás, számítógéppel támogatott nyelvtanulás, beszédértés, -szintetizálás és -felismerés területén végez kutatásokat.

www.ilsp.gr

Közreműködő: *Anna Vacalopoulou*

Pedagógus-továbbképzési Módszertani és Információs Központ

HU – PtMIK: Pedagógus-továbbképzési Módszertani és Információs Központ (Methodology and Information Centre for In-service Teacher Training) az államilag finanszírozott pedagógus-továbbképzési rendszer akkreditációs központja. Az Oktatási Minisztérium megbízásából több országos projektet is koordinál: például a minőségbiztosítási modellek bevezetése, a roma lakosság tanulási lehetőségeinek javítása, valamint az alternatív pedagógia fejlesztése és terjesztése. A PtMIK (veszprémi székhelyű) Nyelvi Továbbképzési Irodája támogatja az innovációt a nyelvtanításban, pedagógus-továbbképzők képzését végzi, és idegen nyelvi forrásközpontot működtet.

www.ptmik.hu

Közreműködők: *de Jonge Jánosné, Csibi Erzsébet, Dókus Tünde, Kamondi Jozefa, Nagy Árpádné*

HÁSKOLI ÍSLANDS

IS – UoIS: Tungumálamidstöð Háskóla Íslands (Ízlandi Egyetem Nyelvi Központja) az Ízlandi Egyetem intézménye. Szolgáltatásait a nyelvtudásukat fejleszteni kívánó hallgatók és oktatók számára nyújtja. A központ elsősorban az irányított önálló nyelvtanulás segítésére szakosodott. A nyelvtanulás és nyelvtanítás legújabb eredményeit terjeszti.

www.hi.is/stofn/tungumala

Közreműködők: *Eyjólfur Már Sigurðsson, Peter Weiss, Erlendína Kristjánsson*

Centre de Langues Luxembourg

LU – CLL: Centre de Langues Luxembourg (Luxemburgi Nyelvi Központ) a felnőttek nyelvtanításával foglalkozó állami intézmény. Hallgatóinak kulturális és nyelvi háttere nagyon eltérő. A CLL, a luxemburgi nyelvvizsgák hivatalos központjaként, az ALTE tagja.

www.cll.lu

Közreműködők: *Annalisa Rana, Guy Bentner, Marc Belche, Ines Quaring, Béatrice Zahlen*

Malta – UOM: L-Universita' ta' Malta (Máltai Egyetem) a máltai szigetek állami egyeteme. Tíz tanszéke van, és több kutatóintézet tartozik hozzá. Küldetésnyilatkozata szerint a Máltai Egyetem célja a tudományos kiválóság és az ország igényeinek kielégítése.

www.um.edu.mt

Közreműködő: *Charles Mifsud*

NL – CINOP: Centrum voor Innovatie van Opleidingen (Oktatási és Képzési Innovációs Központ). A CINOP a tanárok és szervezetek innovatív fejlesztéseit támogatja. Profilija az elmélet gyakorlati alkalmazásának kidolgozása és a tanórába valamint az – idegen nyelvi vagy második nyelvi – tantervbe illesztése.

www.cinop.nl

www.trefpuntalen.nl

Közreműködők: *Polly Perkins, Anja van Kleef*

cdiuniverzum

SI – CDIUNIVERZUM: Center za dopisno izobraževanje – UNIVERZUM (Távoktatási Központ) oktatási szervezet. Tanulói többnyire teljes munkaidőben dolgozó felnőttek, akik tovább tanulnak vagy átképző tanfolyamokon vesznek részt.

www.cdi-univerzum.si

Közreműködő: *Irena Škulj*

Az LRC projekt értékelői

Belső, formatív értékelés: *Laura Rundle*, Nyelvoktatási és Kutatási Információs Központ (CILT).

Külső értékelés: *Joan Nordlund*, Helsinki Egyetem.

Európa polgárai a személyiség kibontakoztatását, a mobilitást és a kölcsönös megértést előmozdító nyelvtanulás iránt egyre jobban érdeklődnek. A társadalom minden rétegében észlelhető igénynövekedés következtében a nyelvi forrásközpontok szolgáltatásai is jelentősen bővültek. A körülményeiket és a használók körét tekintve, az egyes központok nagyban különböznek egymástól, de valamennyien elkötelezettek a nyelvek értékei iránt, és arra töreksznek, hogy tanulóik megtanuljanak felelősséget vállalni saját nyelvtanulásukért.

Az LRC projekt megvalósítására – aminek terméke ez az útmutató – mindenfajta központ működtetésében járatos, multinacionális szakértői csoport vállalkozott. Megbeszéléseik és a tapasztalatok részletes elemzésének eredményeként született meg ez a sokféle kontextusban használható, ezért nagyon hasznos kézikönyv. Mivel áttekinti az eddigi gyakorlatot és útmutatást ad a jövőre nézve, haszonnal forgathatják mind a forrásközpontok tapasztalt szakemberei, mind az ezen a területen még kezdőnek számító kollégák is.

Lid King, igazgató
Nyelvoktatási és Kutatási Információs Központ (CILT)

Improving support for language learning through
Language Resource Centres

Ez a projekt az Európai Közösség
támogatásával a Socrates program
keretében valósult meg